

Tietoaiika

12/2000

Tietoaika

s.7-9

"Nekin uutiset, jotka eivät näytä olevan tilastouutisia, saattavat lähemmin tutkittuina osoittautua tilastouutisiksi."

EERO TUOMAINEN

4 KILPAILUKYKYÄ LÖYTY

5 TIETOA TIEDOSTA

WebStat poimii tilastot verkosta

6 LYHYT JOHDATUS KUOHUVIIN LUKUIHIN

7 TILASTOUUTISTEN MAHTI

Minun tilastoni

10 TYÖTTÖMYYSLUVUT REKISTEISTÄ VAI TYÖVOIMATUTKIMUKSISTA

Työvoimatutkimus reagoi herkästi työmarkkinoiden muutoksiin

15 MONIMUOTOINEN YMPÄRISTÖALA

Ekotehokkaampi Suomi

18 KOTIMAAN KATSAUS

- Asuminen ja tietoliikenne valtasivat alaa
- Nousukausi kasvattanut vaurautta ja varallisuuseroja
- Teollisuuden huipputahti parani entisestään
- Lähes 22 000 uutta yritystä viime vuonna
- Teollisuus- ja varastorakennuksille runsaasti lupia
- Rakennusyritykset vauhdissa kesällä
- Uusmaalaiset ottivat reiluimmin lisää lainaa
- Kehitysnäkymät parantuneet maaseudullakin
- Työllisiä 53 000 enemmän kuin vuotta aiemmin
- Työvoimakustannukset nousseet nopeammin kuin euroalueella keskimäärin
- Ansoiden nimelliskasvu 4,2 – reaalkasvu 0,3 %
- Inflaatio 4,1 %
- Tuontihinnat laskivat
- Venäläisten matkailu Suomeen elpymässä

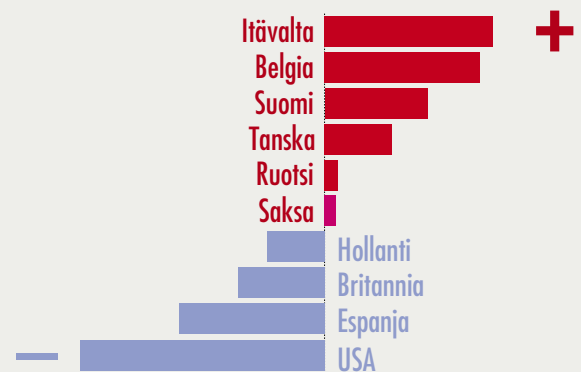
28-29 KANSAINVÄLINEN KATSAUS

Maailman kylä kaupunkimaistuu
Euroinflaatio 10/99-10/00: Lisäystä 2,7 %
Euroalueen teollisuustuotanto 8-9/00:
Kasvua 0,8 %
Euroalueen ulkokauppa 9/00: Ylijäämä 3,3 miljardia

30 KUUSELAN KUVIOT

Pisteen nutistelua

Rekisteri-
työttömyys
eroaa paljon
maittain
tutkimus-
työttömyydestä

s.10-14

Tärkeitä ja turhantärkeitä tilastot

Tilastokeskus juhlii 12. joulukuuta 135 vuoden historiaansa korostaen tietotarpeiden muuttumisen merkitystä nykyajan tilastolaitokselle. Muun muassa kansainvälinen politiikka antaa tilastoille yhä suuremman merkityksen.

Sivuilla 7–9 Eero Tuomainen esittää oman näkökulmansa tilastoalan kehityksestä. Tuomainen tunnistaa tilastotiedon valtavan merkityksen maailmankuvassamme. Hän osaa myös osoittaa, miten tilastojen liian silmitön syynääminen saattaa tuottaa turhan draamattisia johtopäätöksiä. Tuomaisen teksti on poiminta hänen kirjoituksestaan julkaisussa Tilastokeskus 1971–2000.

Viime vuosikymmenen tärkein tilasto oli työttömyystilasto. Työttömyystilastoilta vaadittiin silloin moneen otteeseen ja kiivaasti lopullista totuutta työttömien lukumäärästä. Sivulla 10–14 käymme läpi työttömyyslukujen pulmakohdat. Juttu osoittaa ettei tilasto voi tarjota yksiselitteistä kuvaa todellisuudesta. Jos työttömyyttä ajattelee työvoiman saatavuuden kannalta, ongelma näyttää vähän toiselta kuin jos sitä ajattelee toimentulo-ongelmana. Myös mittausmenetelmällä on aina näkökulmansa.

Jussi Melkas ■

Kotimaan katsauksen taulukot

- 19** Kokonaistuotannon kuukausikuvaaja
Kansantalouden kysyntä ja tarjonta
Valtionvelka
Valtion tulot ja menot
- 20** Markkinahakkuut
Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi
- 21** Konkurssit
Myönnetty rakennusluvat
Rakennuskustannusindeksi
Asuntotuotanto
Asuntojen hinnat
- 22** Ulkomaankauppa
Vaihtotase
Keskeisiä valuuttakursseja
Keskeisiä korkoja
- 23** HEX-osakeindeksi
Kaupan myynti
Yleisön talletukset pankeissa
Pankkien luotot yleisölle
- 24** Työttömyys
Työllisyys
- 25** Palkansaajien ansiotasoindeksi
Julkisten menojen hintaindeksi
Kuluttajahintaindeksi
Tuotannon hintaindeksi (1949=100)
Tukkuhintaindeksi (1949=100)
- 26** Tuontihintaindeksi
Vientihintaindeksi
Teollisuuden tuottajahinta-, kotimarkkinoiden
perushinta-, tukkuhintaindeksi
- 27** Rekisteröidyt uudet autot
Majoitustoiminta
Väestönmuutokset

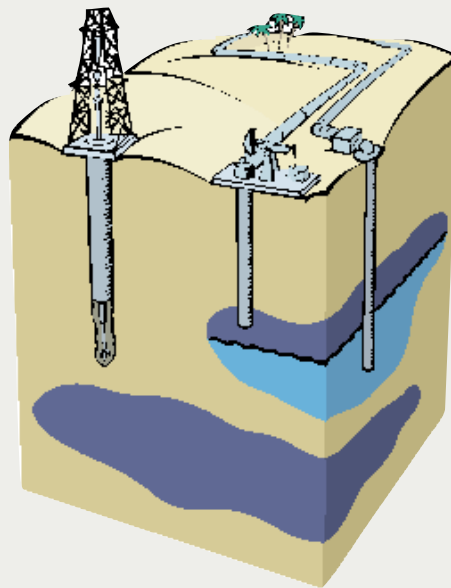
Aikasarjataulukot

- 19** Bruttokansantuote
- 20** Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi
- 21** Rakennuskustannusindeksi
- 22** Ulkomaankauppa
- 23** Kaupan myyntiin määräindeksit
- 24** Työmarkkinat
- 25** Kuluttajahintaindeksi
- 26** Tukkuhintaindeksi
- 27** Väkiluku

28–29 Kansainvälisen katsauksen taulukko

Väkiluku • BKT • BKT/as. • BKT:n vuosimuutos • Teollisuustuotanto • Työttömyysaste • Kuluttajahinnat • Vähittäiskaupan myynti • Osakkeiden hinnat

Monialainen ympäristö

s. 15-17

Tieto aika

ISSN 0781-0644
Ilmestyy 12 kertaa vuodessa
www.tilastokeskus.fi/tieto aika
PL 3A, 00022 TILASTOKESKUS
Työpajakatu 13, HELSINKI 58 (käynti)
Sähköposti (Internet):
tiedotus.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
henkilöt: etu.sukunimi@tilastokeskus.fi
faksi (09) 1734 2354
p. (09) 17341

PÄÄTOIMITTAJA:

Jussi Melkas,
p. 1734 3200

TOIMITUSSIHTEERIT

Jouni Kortkavuori,
p. 1734 2269
Mikko Erjos,
p. 1734 2236

TYÖRYHMÄ:

Mikko Mäkinen
(informaatikko),
Hilkka Lehtikainen (taitto),
Irene Matis (ulkoasu),
Jussi Korpi (kuvitus),

TILAUKSET:

Annikki Naukkarinen,
p. 1734 2531
Irttonumero: 39 mk,
vuositilaus 12 numeroa
vuodessa: 410 mk,
kestotilaus: 350 mk

PAINOPAikka:

Uusimaa Oy

Kilpailukykyä löytyy

Suomesta on nopeassa tahdissa kehittynyt eräänlainen uuden talouden mallimaa Euroopassa. Vahvasta taloudesta on selvästi tullut Suomen valttikortti kansainvälisillä foorumeilla. Tätä valttikorttia pitäisi osata hyödyntää.

Suomen talous saa arvostusta laajalla rintamalla. Tuoreimman esimerkin tarjoaa sveitsiläinen The Global Competitiveness Report 2000 -julkaisu, joka monipuolisella benchmarking-analyysillaan sijoittaa Suomen maailman kilpailukykyisimpien maiden joukkoon. Useilla mittareilla arvioituna Suomi sijoittuu listan kärkeen ja päihittää jopa uuden talouden lippulaivan Yhdysvallat.

Tällaisia kilpailukykyraportteja on aikaisemmin totuttu pitämään puolittain viihteenä. Näiden raporttien merkitys kuitenkin kasvaa mm. yritysten toimintaympäristön globalisoitumisen myötä. Raporttien kattavuus ja yksityiskohtaisuus ovat parantuneet. Myös lähdemateriaalit ovat kehittyneet. Analyysit tukeutuvat paitsi laajaan tilastomateriaaliin myös huippujohtajille suunnattuihin kyselyihin. Edellä mainittu kilpailukykyraportti perustuu osaltaan Harvardin nimekkäiden talousprofessoreiden Michael Porterin ja Jeffrey Sachs'n analyysiin, mikä antaa raportille lisää painoarvoa.

Suomen mainio kokonaistaloudellinen suorituskyky tulee tässäkin raportissa esiin. Myös yritystason kilpailukykyyn arvioidaan Suomessa olevan kansainvälistä huippuluokkaa. Juuri tässä suhteessa Suomi on viime vuosina parantanut asemaansa. Suomalaiset yritykset ovat panostaneet runsaasti teknologian nostamiseen, markkinointiin ja tuotteiden kehittämiseen sekä aineettoman ja fyysisen pääoman kasvattamiseen. Myös johtamisen menetelmiä on kehitetty.

Suomi rankataan raportissa komeasti huipputeknologian maaksi ja innovaattorimaaksi, vaikka oma teknologiamme ja innovaatio toimintamme kieltämättä lepäävätkin kapealla pohjalla. Myös yritysten toimintaympäristön todetaan Suomessa olevan hyvässä kunnossa kansainvälisesti verrattuna. Suomi kunnostautuu etenkin uuden talouden ydinalueella, tieto- ja tietoliikenneteknologiassa.

Professori Michael Porter korostaa etenkin 'mikrotason' kilpailukykyyn merkitystä kansakunnan hyvinvoinnin kannalta. Poliittinen vakaus ja terveet kokonaistaloudelliset olosuhteet ovat välttämättömiä, mutta eivät riittäviä edellytyksiä talouden menestymiselle. Porterin analyysin mukaan juuri yritys- ja toimipaikkatason uudistukset ja kilpailukyky määrittävät kilpailuasetelmien kehittymisen ja maailmantalouden suunnan jatkossa.

Raportista paljastuu myös mielenkiintoinen havainto, jonka mukaan Suomessa bruttokansantuote asukasta kohden jää selvästi alle sen, mitä kansantalouden tai 'mikrotason' kilpailukyky itse asiassa edellyttäisi.

Tästä voidaan toisaalta vetää se johtopäätös, että ai-neellinen elintasomme on kohtuullisen kestävällä pohjalla. Toisaalta se herättää kuitenkin myös kysymyksen siitä, miksi bkt-tasomme jää alle kilpailukyky tuomien mahdollisuuksien. Onko Suomessa sittenkin sellaisia rakenteellisia esteitä talouskasvulla, joita tämännäköiset kilpailukykytarkastelut eivät paljasta.

Erityisen suuri kiulu Suomessa vallitsee kilpailukykyyn ja kuluttajien kulutusmahdollisuuksien välillä. Yksityisen kulutuksen osuus kansantuotteesta on Suomessa poikkeuksellisen alhainen ja se on ollut sitä lähes koko sotien jälkeisen ajan. Syitä tähän ovat olleet ajoittain vaikeat vaihtotasealijäämät ja etenkin Kekkosen kaudella harjoitettu talouspolitiikka, joka edellytti kulutuksesta tinkimistä. Viime vuosina Suomen talouteen on kehittynyt tuntuva rakenteellinen vaihtotasealijäämä, joka todennäköisesti mahdollistaisi vähitellen myös kuluttajien liekanarun höllentämisen.

Suomen kansainvälistä imagoa on aika ajoin yritetty nostaa enemmän tai vähemmän keinotekoisilla kampanjoilla. Nyt olisi aineksia myös tosiasioihin perustuvalla Suomi-kuvan nostamiselle. Oikeastaan ensimmäisen kerran sotien jälkeen Suomella on nyt realistiset mahdollisuudet houkutella kansainvälisiä suoria sijoituksia. Tämä voisi osaltaan helpottaa vieläkin vaikeata työttömyysongelmaa.

Timo Relander, Tilastokeskuksen pääjohtaja

WebStat poimii tilastot verkosta

WebStat on Tilastokirjaston kokoama ja ylläpitämä tietokanta internetin kautta saatavilla olevista tilastoista. Aineisto on luokiteltu aiheittain ja maittain. Haun tuloksena saat tilastojen kuvaukset ja linkit tietolähteisiin.

Jos etsii tilastotietoja internetistä hakukoneiden ja aihehakemistojen avulla saa yleensä satoja ja jopa tuhansia viitteitä, joiden seulominen on aikaa vievää. Lisäksi paraskaan hakukone ei enää löydä kuin alle 30 prosenttia tiedosta. Verkkotilastojen hakuvälineeksi Tilastokirjasto on rakentanut WebStat-tietokannan, tilastojen virtuaalikirjaston. Se on osa kansallista virtuaalikirjastoa, jossa on lukuisia tieteenalakohtaisia tietokantoja.

WebStat-tietokantaan on valittu vapaasti saatavilla olevia luotettavia, virallisia tilastoja tai niitä täydentäviä tilastoja kaikkialta maailmasta. Tietokannasta löytyvät:

- Suomen virallisen tilaston tiedontuottajien ja tilastotoimen keskeisten sidosryhmien tilastot
- toimialajärjestöjen, suhdannelaitosten ja kaupunkien julkaisemia tilastoja
- EU:n ja kansainvälisten järjestöjen verkkotilastot
- kaikkien ulkomaisten tilastovirastojen verkkotilastot (jo yli 100 tilastovirastolla on kotisivu)

Aiheittain ja maittain

Tietokantaan on otettu tilastoja kattavasti eri aihealueilta. Ne on luokiteltu aiheittain ja maittain. Lisäksi tilastosta kerrotaan sen julkaisija, keskeinen tietosisältö, kieli ja sisältöä kuvaavat asiasanat. Ulkomaisista tilastoista on yleensä valittu englanninkielinen versio. Kotimaisista tilastoista on valittu suomenkielinen sekä lisäksi englanninkielinen versio, mikäli sellainen on

saatavissa. Kukin kuvailu sisältää linkin suoraan tietolähteeseen, joka voi olla yksittäinen taulukko, taulukko-ryhmä, kokonainen julkaisu tai tietokanta.

Tiedonhaku on helppoa. Sanahaun lisäksi tietoja voi hakea maittain tai aiheittain tai näitä yhdistellen. Tietokantaan tutustumiseksi suositeltava vaihtoehto on hakea tilastoja maan ja aiheen mukaan. Näin saa kuvan kyseisen maan tilastotarjonnasta laajempina kokonaisuuksina ja samalla voi tutkia, mitä asiasanoja kuvailussa on käytetty ja niiden avulla tarkentaa hakua.

Suomeksi ja englanniksi

Tietokanta on kaksikielinen. Kuvaukset on tehty sekä suomeksi että englanniksi ja tietokannasta voi hakea tietoa molemmilla kielillä. Tietokannalla onkin käyttäjiä ympäri maailmaa. Haudista kymmenesosa tehdään ulkomailta, eniten Ruotsista, Saksasta, Tanskasta

ja Britanniaista. Joissakin tapauksissa haku englanninkielellä voi tuottaa jopa parempia tuloksia, koska kuvailussa on usein pystytty hyödyntämään verkosta valmiina olevia kuvauksia ja taulukkoluetteloita ja näin kuvailu on täydellisempi. Tiedonhakuhan perustuu kuvailussa käytettyihin sanoihin ja luokittelutietoihin, ei verkosta löytyvän alkuperäisaineiston kokotekstiin.

Täydennetään koko ajan

Tietokannassa on tällä hetkellä 3 000 kuvausta. Sitä täydennetään uusien tilastoaineistojen ja tilastontuottajien osalta koko ajan. Lisäksi seurataan linkkien toimivuutta. Tämän hetkisten kokemusten mukaan näyttää siltä, että tilastolinkit ovat muuhun verkkoaineistoon verrattuna varsin pysyviä. Jos linkki ei toimi, useimmiten on kyseessä se, että aineiston URL-osoite on muuttunut.

Osoitteet

WebStat löytyy osoitteesta www.tilastokeskus.fi/webstat. Kaikki kommentit ja kehittämis ehdotukset ovat tervetulleita. Kommentteja voi esittää hakusivulta löytyvällä käyttäjäkyselylomakkeella tai Tilastokirjaston sähköpostilla tilastokirjasto.tilastokeskus@tilastokeskus.fi. Kansallisen virtuaalikirjaston osoite on www.jyu.fi/library/virtuaalikirjasto, josta pääsee kaikkien palvelussa mukana olevien kirjastojen etusivulle.

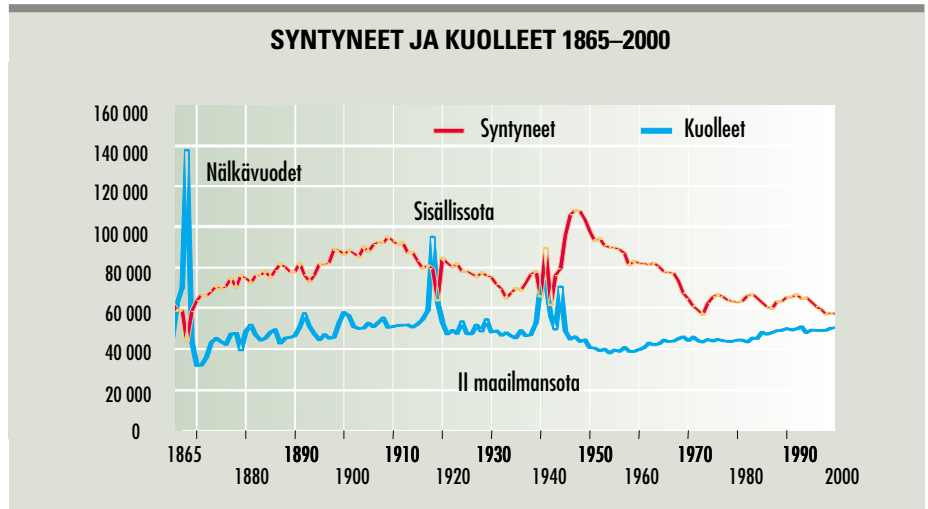
Lyhyt johdatus kuohuviin lukuihin

Kuningas Daavidin 3000 vuotta sitten toimittama väestölaskenta kesti Toisen Samuelin kirjan mukaan yhdeksän kuukautta ja kaksikymmentä päivää. Tulos: 1,3 miljoonaa asukuntoista miekkamiestä. Toinen tulos: Daavidin sittemmin suureksi synniksi myöntämästä laskennasta Jumala rankaisi rutolla, joka surmasi 70 000 henkeä.

Suomessa rauhanajan suurin katastrofi, nälkävuodet, vei vielä enemmän väkeä pian tilastoviraston perustamisen jälkeen. Vuonna 1868 väkiluku väheni etenkin kerjäläislaumojen levittämien tautien aiheuttaman korkean kuolleisuuden takia noin 100 000 hengellä. Kireä rahapolitiikka, jolla Snellman puolusti markkaa, vaikeutti viljantuontia.

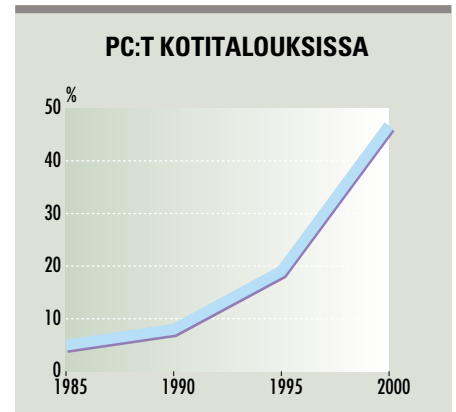
Vuonna 1865 perustetulle Tilastolliselle toimistolle ilmeni runsaasti kehityskulkuja tilastoitavaksi. Ensimmäisessä Suomenmaan Tilastollisessa Wuosikirjassa vuodelta 1879 on väestötilastojen (väkiluku oli alle kaksi miljoonaa mutta lapsia syntyi enemmän kuin nykyään) lisäksi taulukoita kylvöstä, sadosta, kruununmetsäin hoidosta, kaupasta ja merenkulusta, kullanhuhdonnasta sekä Suomen Pankin kurssimääräyksistä. Mukana on myös katsahdukset säästöpankkeihin ja raudanvalmistukseen sekä tilastoja koululaitoksesta ja terveydenhoidosta. Kunnallisen vaivahoidon kulungeista on oma taulunsa.

Itse tilastoviraston perustaminen oli osa kansallista heräämistä, kuohuvaa 1860-lukua. Valtiopäivät alkoivat ko-

koontua, elinkeinojen sääntely poistettiin ja kansakoululaitos luotiin. Nälkävuodet herättivät maatalouden uudistamiseen. 1860-luvun lapsi on myös tuolloin rullaan, nyttemmin euroon sidottu ja pian katoava Suomen markka.

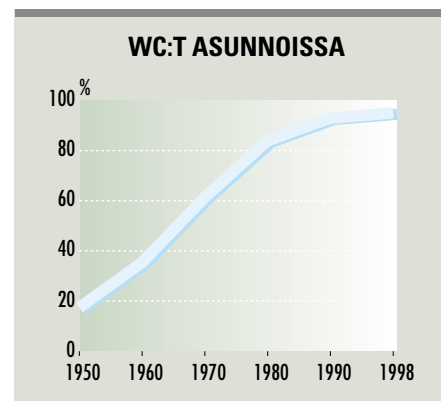
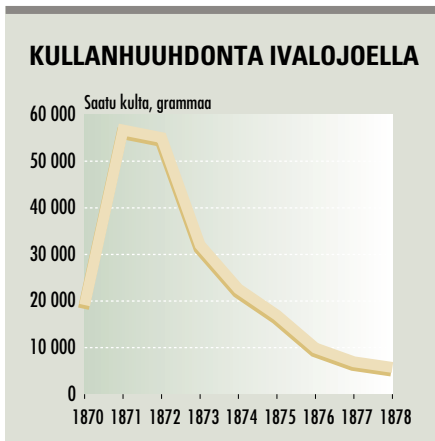
Myös 1960-lukua mainitaan kuohuvaksi. Tilastoista, joita sata vuotta viraston perustamisen jälkeen tehtiin jo laajalla rintamalla, löytyy tukea muistikuville. Vuoden 1960 väestölaskennassa vedellä huuhdeltava

kunut kiihtyen. Vuonna 1985 tietokone oli joka 20. kotitaloudessa. Kuluttajabarometri viime kesältä kertoo, että nyt sellainen on jo lähes joka toisessa kodissa.

135-vuotias Tilastokeskus toimittaa vuodenvaihteessa väestölaskennan. Täysin rekisteripohjaisena sitä tuskin edes huomataan. Mutta aina kuohuu, kun todellisuutta puristetaan tiedoksi. Suomessa on kiistelty vaihteeksi työttömyyslukuista. Ruotsin Tilastokeskusta taas on vedetty tilille vanhentuneista hintaindeksistä, jotka arvostelijoiden mukaan aliarvioivat esimerkiksi tietokoneohjelmiin tehtyjä mitattavia IT-investointeja. Asia koskee myös Suomea ja koko EU:ta. USA nimittäin laskee hintakehitystä eri lailla ja saa kenties myös siksi muhkeampia talouskasvuprosentteja. Ja sillähän taas on vaikutusta korkotasoon, dollarin ja euron suhteeseen ja muihin kuohuttaviin lukuihin.

Jouni Kotkavuori

sisä-WC oli vain reilulla kolmanneksella suomalaisista kotitalouksista. Vuosikymmenen päättyessä vesiklosettien määrä oli noussut yli puolella miljoonalla ja lähes kaksi kolmesta kotitaloudesta saattoi huuhtoa jätöksensä vetten kuohuissa viemäriin.

WC:iden yleistyminen on jatkunut taasaantuen. Aina uudet kehityksen airuet ovat työntyneet koteihin – tilastontekijä kintereillään. PC:iden, henkilökohtaisten mikrotietokoneiden, yleistymisen on jat-

TILASTOUUTISTEN MAHTI

**Suurin osa päivän uutisista on tilastouutisia.
Moni yksittäinen asia on uutinen
vasta tilastojen taustaa vasten.**

Eero Tuomainen

Huomattava osa aikamme uutisista on tilastouutisia. Ne uutiset, jotka eivät näytä olevan tilastouutisia, saattavat lähemmin tutkittuina osoittautua tilastouutisiksi. Lähes kaikki uutiset koskevat asioita, jotka käsitteinä, määritelmänä, lajeina tai luokkina ovat jatkuvan tilastollisen kuvauksen kohteina. Todennäköisyys sille, että joku asia kuuluu tilastollisen kuvauksen piiriin on sitä suurempi, mitä enemmän tällä asialla on aikojen kuluessa ollut yhteyttä ja tekemistä inhimillisen olemisen, rakastamisen, omistamisen ja vallankäytön kanssa. Nämä asiat ovat mielenkiintomme kohteita ja siis uutisiksi sopivia varsinkin jos jotakin yllätyksellistä tapahtuu.

Tarkastellaanpa tänään keskiviikkona 25.10.2000 ilmestyneen Helsingin Sanomien uutissivua. Siinä on seitsemän pääuutista: SAK:n palkankorotusvaatimus, pääministeri Lipposen suositus pitkästä tulosopimuksesta, Esko Ahon valmius erota eduskunnasta, Wushanin kaupungin jääminen Kiinan Kolmen Rotkon patoaltaan alle, ennätysuuren biovoimalan rakentaminen Pietarsaareen, yli sadalle maanpelturille tuomio sotien jälkeen ja Kehä II avataan tänään. – Mikä näistä on tai ei ole tarkoittamani tilastouutinen?

SAK vaatii ensi ja sitä seuraavana vuonna tuntipalkkoihin kahta lisämarkkaa ja kuukausipalkkoihin 330 lisämarkkaa perustellen vaatimusta sekä tilastotaulukoin että viittauksin muihin asiaan liittyviin ilmiöihin, joista on tilastoja ja muita

tutkimusten antamia tuloksia. TT pitää vaatimusta kaksi kertaa niin korkeana kuin järki sallisi. Järki on tässä yhteydessä ymmärrettävä synonyymiksi tilastojen pohjalle rakentuvalla taloudellisella päätelylle.

Tämä uutinen käy uutisesta vasta sen jälkeen kun se asetetaan tilastojen muodostamaan taustaan ja kehykseen. Jos tilastoja ei lainkaan käytettäisi asiakokonaisuuden hahmottamiseen, rutiiniuutiseksi riittäisi ”SAK vaatii taas”. Tietysti jymyuutinen saataisiin vasta kun ”SAK ei vaadi mitään”, mutta sekin jymähtäisi kunnolla taajaan vasta tilastotaustoitukseksi, mitä ennen on vaadittu ja saatu, ja mitä muille tulosajaryhmille on odotettavissa.

Lipposen suositus pitkästä tulosopimuksesta ei ole tilastouutinen. Sen esittämisen takana saattaa kuitenkin olla tilastoihin perustuva päättely, miten mahdollista panna yhteen palkansaajien suuri käteisrahatarve, työnantajien palkanmaksukyky, tavoitteena oleva laimeneva inflaatio ja niinikään tavoitteiksi sopivat korkea työllisyys ja pitkällä tähtäyksellä tasaisesti kasvavat reaalitytulot. Luulisin asian olevan juuri näin.

**Järki on tässä yhteydessä
ymmärrettävä synonyymiksi
tilastojen pohjalle
rakentuvalla taloudellisella
päättelylle.**

Hinnat ja palkat erityisesti, mutta myös muut arkisen elämisen ehdot ovat kuuluneet säännöllisen ja laajenevan tilastototannon piiriin vuosikymmeniä. Yksittäiset hintasarjat voivat olla jopa vuosisatojen mittaisia ja yksittäisiä hintatietoja voi olla vuosituhansien takaa. Tavallinen kansalainen on epäluuloinen, mutta otaksun, että vallitsevan mielipiteen mukaan hintatilastojen laatiminen osataan ja hintaindekseihin voidaan varsin hyvin luottaa. Ne ovat riittävän hyviä.

Hintatilastojen asiantuntijat ovat tietysti aidosti huolissaan omasta osaamisestaan. Markkinoilla olevien tuotteiden määrä kasvaa, tuotemerkkejä tulee lisää ja häviää. Osalla tuotteista on, osalla taas ei ole aitoja markkinoita. Tuotteiden ominaisuudet muuttuvat laadun ja käytettävyyden osalta. Bensiinin hinta muuttuu useammin kuin mitä pumpulla joutuu käymään. Asiakasedut, asevelihinnat, paketoinnit, palveluketjut, rahoitus erilaisine vaihtoehtoineen ja monet muut seikat elävöittävät kokonaiskuvaa. Valppautta, kekseliäisyyttä, sitkeyttä, johdonmukaisuutta ja sekä käytännön että teorian tuntemusta tarvitaan näiden tilastojen laatimisessa paljon enemmän kuin valistuneenkaan käyttäjä oivaltaa. Kiitosta työstä saa harvoin, mutta minulta saa aina, jos vain itsensä hintatilastojen laatijaksi esittelee.

Esko Ahon valmius erota eduskunnasta ei ole tilastouutinen, koska ero ei toteutunut. Jos hän olisi eronnut, asiasta olisi saattanut sillä tavalla tulla tilastouutinen,

että uutista olisi taustoitettu itsenäisyyden ajan varhemmilla eroilla ja niiden syillä. Tapauksen mahdollinen ainutlaatuisuus olisi epäilemättä lisännyt tapauksen uutisarvoa, mutta se olisi jouduttu taustoitamaan toisella tavalla, henkilökohtaisemalla aineistolla, johon tilastoista ei ole apua, koska niitä ei saa käyttää tällaiseen tarkoitukseen.

Kolmen Rotkon patoaltaan aiheuttama muutos Kiinassa on mitä monipuolisin juuri tilastojen olemassaoloon ja tuntemukseen perustuva uutinen.

Harvat maallikot tulevat ajatelleeksi sitä problematiikkaa, mikä liittyy tietosuojan ja tilastotoimen yhteyteen. Yleisesti saatavilla olevien tilastotietojen suora kerääminen asianomaisilta olisi mahdotonta. Sellaisten vaatiminen aiheuttaisi vastalauseita ja synnyttäisi epäsovun, mellakan tai kapinan. Arkaluonteisia tietoja voidaan julkaista vain massatietona, keskiarvoina tai osuutena koko populaatiosta. Sekä EU-laki että Suomen laki ovat tässä suhteessa hyvin ankaria. Tilastokeskuksen virkamies on salassapitovelvollinen. Kansankunnan onneksi tilastoviranomaisten halltuun joutuva tieto on suojattu roskajulkisuudelta paremmin kuin muiden julkisen hallinnon viranomaisten valmistelu- tai päätöspaperit, jotka voivat koskea yksityisen ihmisen asioita.

Kolmen Rotkon patoaltaan aiheuttama muutos Kiinassa on mitä monipuolisin juuri tilastojen olemassaoloon ja tuntemukseen perustuva uutinen. Rakennettavat voimat tuottavat yhtä paljon sähköä kuin 20 keskikokoista ydinvoimalaa. Tulvien hallinta paranee säästäten tuhansia ihmishenkkiä ja pienentäen aineellisia vahinkoja miljardeilla. Väestö- ja asuntotilastojen vanhentuneisuuden takia ei kuitenkaan aivan tarkoin tiedetä, onko alueelta poismuuttavien määrä 1,2 miljoonaa vaiko peräti 1,8 miljoonaa. Kaikki olennainen uutisaines oli suurta hanketta ja miljoonia ihmisiä käsittävissä tilastoissa, mutta vaikutusvoimainen uutinen asiasta saatiin, kun kuvattiin yksin jäänyt kiinalaismies,

joka näköjään pysäkillä murehtii viimeisen bussin menoa. Usein tilastot kaipaavat tämän laatuista kuvitusta tullakseen uutisiksi. Medialla on tärkeä, mutta myös hyvin vastuunalainen tehtävä tilastojen kuvittajana.

Pietarsaareissa vuoden 2001 lokakuussa sähköä, kaukolämpöä ja höyryä tuottavaa suurta voimalaa koskeva uutinen on taustoiltaan tilastouutinen. Tilastoista voidaan todeta, että uuden voimalan sähköntuotantoteho on vajaa neljännes Loviisan ydinvoimalan tehosta ja tuotantomäärä ehkä kuudennes. Voimalan luokittelu

biovoimalaksi ei olisi tavalliselle tilastomiehelle tullut heti mieleen, mutta varmaan se on muodikas nimike ja paljon sympaattisempi kuin sanokaamme höyryvoimalaitos. Biovoimalaksi sitä voidaan nimittää sillä perusteella, että siellä poltetaan eloperäisiä, fotosynteesin kautta syntyneitä kasvimassoja. Noin 50 vuoden uudistumisajan vaativia puuperäisiä aineita on 40–45 prosenttia, noin 2000–3000 vuoden uudistumisajan vaativaa turvetta on 45–50 prosenttia ja loput 10 prosenttia on kivihiiltä, jonka uudistumisaika on edellisiä pitempi. Empiiristä tilastoaineistoa on vain puuperäisten aineiden uudistumisajoista.

Yli sadalle maanpetturille annettu tuomio vuosina 1945–1972 on uutinen, joka perustuu tuoreeseen väitöskirjaan. Tästä voi kysyä, onko kysymyksessä uutinen ja onko se tilastollisesti kunnolla taustoitettavissa. En osaa sanoa.

Kehä II avataan liikenteelle. Sen rakentamisen perustelut ovat liikennetilastoissa. Uuden kehätien ja Turuntien risteykseen on jo ehditty povata ruuhkia. Jos nämä povaukset ovat rationaalisia, ne perustuvat tilastoihin ja muihin tutkimuksiin. Tämä uutinen on taustoiltaan tilastouutinen.

Edellä esitetty näyte on satunnainen. Luultavasti sen antama vaikutelma tilastojen

tärkeydestä uutisten sisällön ja varsinkin niiden taustojen muokkaantumisessa ei muuttuisi, vaikka aamulehtien uutissivuja olisi tästä näkökulmasta lukenut ahkerasti 40 vuotta, kuten olen pyrkinyt tekemään.

Talustilastojen merkitys on kasvanut. Tuotantoa, varastoja, tilauskantoja, ostoai- komuksia, muita odotuksia, työllisyyttä, hintoja, kustannuksia ja eräitä muita talousmuuttujia koskevia tilastoja pidetään niin keskeisinä pörssin ja muidenkin varalisuuskohteiden arvon määräytymisen kannalta, että niille on etukäteen määräytyt julkistamisajat. Tietoja odottavien analyytikkojen määrä on Suomessakin lisääntynyt huomattavasti. Tilastokeskuksen virkamiehet kuuluvat ennen julkaisuhetkeä näistä asioista hiiskumattomiin sisäpiireihin.

Uutisotsikko Suomen talouskasvun romahduksesta 2000

Silakkamarkkinapäivän aamuna lokakuun alussa join toista kupillista kahvia, pääsin aamulehden taloussivulle ja hätkähdin. Uutisotsikon ”Kuluttajien luottamus Suomen talouskasvuun on romahtanut” alla oli alaotsikko ”Usko oman talustilanteen kohenemiseen ei ole järkkynyt”. – Vanhalle tilastoihmiselle ensin, ja hyvin vanhalle bruttokansantuotteen yhteistoimintamiehelle sitten, tämä oli järkyttävä lukukokemus.

Tilastokeskus sen perusinformaation kuluttajilta keräsi. Uutismuokkaamot ja loistivat sen iskevän otsikon alle. Uutisot- sikkona se oli huomionarvoinen.

Ensin vanhana tilastoihmisenä apri- koin mielessäni olisiko Tilastokeskus voi- nut epäonnistua otannassa, mutta tämän ajatuksen kohta hylkäsin. Kuluttajabaro- metriä varten haastateltiin 1 674 henkilöä, jotka tietääkseni oli poimittu harkitusti ositetulla otannalla, jolloin otoksen tun- nuslukujen harhaisuus suhteessa perusjou- kon tunnuslukuihin saadaan vähäiseksi.

Uutisotsikko saattoi olla sommiteltu sen havainnon perusteella, että vähemmistön enemmistö oli supistunut 74 prosentista 60 prosenttiin ja vähemmistön vähemmistö kasvanut 26 prosentista 40 prosenttiin.

Minun tilastoni

Tilasto on numerotaulukko, joka kuvaa jostakin ilmiöstä saatuja havaintoarvoja tilassa ja ajassa, kuten esimerkiksi tilasto Suomen väestöstä maakunnittain vuosien 1985–1998 lopussa. Tällä määrittelyllä esimerkkeineen on yleistä käyttöä ja sillä saattaa selvittää akateemiseen loppututkintoon asti monella alalla. Minulle tilastot ovat olleet paljon enemmän: ensin laaja ikku-

Tilastollinen vuosikirja 2000 on juuri ilmestynyt. Sen mukana seuraavalta CD-ROM-levyltä saa aikasarjat, suoraan omalle koneelle.

Kuva: Maarit Kytöharju

na ympärillä avautuvaan maailmaan ja sitten myöhemmin työtehtävien muuttuessa kuvaus lähtökohdista, joista voi päästä parempaan maailmaan tai ajautua huonompaan. Molempia on sattunut; sen tilastot kertovat.

Tätä kirjoittaessani pöydällä on suosikkilukemistoni yli vuosien...

Tätä kirjoittaessani lokakuun lopulla 2000 pöydällä on suosikkilukemistoni yli vuosien, tilastollinen vuosikirja. On kaksikin vuosikertaa, nimittäin 1965 ja 1999. Vanhempi painaa kilon ja uudempi kaksi kiloa. Vanhempi on niiltä ajoilta, jolloin olin jo jättänyt työni tilastollises-

Eero Tuomainen työskenteli Tilastokeskuksessa eli silloisessa Tilastollisessa päätoimistossa vuosina 1962–66 kansantalouden tilinpito-osastolla tehden panos–tuotos-tutkimusta sekä teollisuuden kansantulolaskelmaa. Sen jälkeen Tuomainen työskenteli Talousneuvoston sihteeristössä ja Taloudellisessa suunnittelukeskuksessa. Postipankki/Leoniassa hän oli johtajana vuosina 1988–2000. Nyt Tuomainen toimii vapaana kirjoittajana.

sa päätoimistossa, mutta muistan ne hyvin. Senkin muistan, miltä vanha virasto tuoksui; vanhoilta kirjoilta ja joltakin nurkalta piipputupakalta, Golden Blend.

Uudempi kirja on viimeiseltä vuodelta, jolloin tein kokopäivätyötä pankkialan liikeyrityksessä tuntematta sekaisten päätöiden rasittavuutta tai ajankäytön valintojen runsauden aiheuttamaa vaivaa. Nykyisin viihdyn jonkin aikaa vapaalla, etsin viikottain työtä, joskus unohdan työni, välillä olen viikon työtön, elän osittain eläkkeellä, tosissani urheilen, huvikseni teen aika paljon työtä, josta maksetaan melko kurjaa palkkaa, mutta ei lainkaan työeläkemaksua. Elämäntapajoustoni ovat tilastonpidon mieliharmi. Suhteeni tilastoihin on silti luottavainen.

Sitten ajattelin, että ehkä uuden talouden kuorutus bruttokansantuotteen kaskulla ja vanhaa kakunpohjaa edustava yksityinen kulutus ovat yhteyksiltään löysät. Siitähän yhtenäen puhutaan, että rikkaat rikastuvat, mutta kansa kärsii; kärsii, mutta tietää. Jospa nyt mennään eteenpäin toisin päin: kuluttajat uskovat edelleen kulluttavansa, vaikka heidän naapurinsa pörsikeinottelijat ovat jo epätoivoissaan. Eitämäkään oikein uskottavalta tuntunut. Uutisotsikko oli perusteiltaan väärä, vaikk-

ka se voikin olla oikea, jollei 2000 niin myöhemmin jossakin vaelluksemme vaiheessa.

Väärä se oli sillä tavalla, ettei perusinformaatio sisältänyt mitään romahduksen ainesta. Perusinformaation mukaan suurin osa vastaajista odotti olojen pysyvän hyvänä ja enemmistö vähemmistöstä eli niistä, jotka odottivat muutosta, odotti muutosta parempaan suuntaan. Uutisotsikko saattoi olla sommiteltu sen havainnon perusteella, että vähemmistön enemmistö oli supistu-

nut 74 prosentista 60 prosenttiin ja vähemmistön vähemmistö kasvanut 26 prosentista 40 prosenttiin. Hyvin heikosta signaalista kehkeytyi vahva otsikko. Joskus käy niin.

”Tilastouutisten mahti” sekä ”Minun tilastoni” ovat katkelmia Eero Tuomaisen luvusta ”Minun tilastoni” teoksessa Tilastokeskus 1971–2000.

TYÖTTÖMYYSLUVUT REKISTEREISTÄ VAI TYÖVOIMATUTKIMUKSISTA

Pekka Tossavainen – Hannu Siitonen – Salme Kiiski

Työttömyyttä mitataan kansainvälisesti yhtäläisin käsittein ja menetelmin otospohjaisilla kyselytutkimuksilla. Näiden lisäksi on olemassa työvoimaviranomaisten rekisterejä työttömistä työnhakijoista.

Rekisterityöttömien määrä saattaa maittain heilahdella paljonkin työvoimatutkimusten luvuista. Työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymiseen vaikuttaa se, kokeeko työpaikkaa etsivä hyötyvänsä rekisteröitymisestä.

Työvoimaviranomaisia velvoittavia säädöksiä ja käytäntöjä voidaan muuttaa poliittisin päätöksin, viranomaisten toimintatavat voivat muuttua työmarkkinatilanteen vaihdellaessa, rekistereissä voi olla tosiasiaa työssäolevia jne. Kyselytutkimuksin saataviin lukuihin taas liittyy tavanomainen otannasta ja muusta tutkimusasetelmasta johtuva epävarmuus.

Otospohjainen tutkimus merkitsee sitä, että julkaistavat luvut sisältävät otannasta aiheutuvaa satunnaisvaihtelua. Esimerkiksi Suomen työvoimatutkimuksessa työttömien määrän luottamusväli on noin 14 000 henkeä, kun kuukausiluku on n. 225 000 henkeä. Neljännesvuosi- ja vuosiluvuissa virhemarginaali on noin puolet kuukausiluvun virhemarginaalista.

ILO:n määrittelemät kriteerit merkitsevät sitä, että eri maiden työvoimatutkimuksien säännöllisesti tuottama työttömyysluku on kansainvälisesti vertailukelpoinen. Euroopan unionin virallisen tilastotoimen osana Tilastokeskuksen työvoimatutkimus tuottaa Suomen virallisen työttömyysasteen.

Rekisterit työttömistä työnhakijoista palvelevat kunkin maan omaa työvoimahallintoa, ja ne antavat arvokasta tietoa esimerkiksi työvoimapolitiittisten toimien kohdentamiseen ja työttömyydestä aiheutuvien kustannusten seuraamiseen. Työttömät rekisteröidään työ-

voimahallinnon tarjoamien palveluiden mitoittamista varten, itse tilastot syntyvät järjestelmän oheistuotteena. Eri maiden työvoimahallinnon käytäntöjen erojen takia rekistereiden työttömyysluku ei ole kansainvälisesti vertailukelpoinen.

Työvoimatutkimuksen ja työvoimahallinnon rekistereiden työttömyysluku poikkeaa kaikissa maissa. Erot voivat olla hyvinkin suuria ja niiden suunta vaihdella. Esimerkkejä maista, joissa rekisteripohjainen työttömyys on ollut suurempi kuin työvoimatutkimuksen työttömyys ovat Suomi, Tanska, Saksa, Belgia, Itävalta ja Irlanti.

Suomessa tilastojen julkistama työttömien määrä on poikennut viime vuosina kuukausittain keskimäärin 60 000–80 000 henkeä. Ero ei ole kansainvälisessä vertailussa lainkaan poikkeuksellinen. Vastaavasti maita, joissa ILO:n kriteerien mukainen työttömyys on ollut yleensä suurempi ovat Ruotsi, Yhdysvallat, Espanja, Hollanti ja Kreikka.

Kannattaako rekisteröityä

Otos pohjaisen työvoimatutkimuksen ja työvoimahallinnon työttömyyslukujen erot riippuvat yleensä siitä, onko työttömyysturvan saanti sidottu työnvälityksessä kirjoilla oloon vai ei. Maissa, joissa työttömyysturva on sidoksissa työnvälitykseen, työvoimahallinnon rekistereiden työttömyysluvut ovat usein suuremmat.

Esimerkiksi Suomessa työministeriön rekistereissä on runsaasti niin sanottua eläkeputkessa olevia ja työttömyysturvaa saavia henkilöitä, jotka itse ilmoittavat etteivät he aktiivisesti etsi työtä, ja eivätkä siten ole millään muotoa työmarkkinoiden käytettävissä. Työvoimatutkimuksessa heidät tilastoidaan joko piilotyöttömiksi tai muuten työvoimaan kuulumattomiksi. Joissakin maissa ilmoittautuminen työvoimatoimistoon on täysin vapaaehtoista. Tällöin rekisteritiedot eivät välttämättä anna oikeaa kuvaa työttömyydestä.

Säännökset muuttuvat

Työvoimahallinnon säännökset voivat myös muuttua. Kansainväliset kokemukset ovat osoittaneet, että säännösten muutoksilla on vaikutusta rekistereissä olevien työttömien määrään. Esimerkiksi Britanniassa toteutettiin vuonna 1996 uudistus työttömyysturvan saannin ehtoihin. Uudistuksen jälkeen rekisteröityjen työttömien määrä vähentyi merkittävästi. Suomessa vastaava suuri muutos työvoimatutkimuksen ja rekisteritilaston työttömien suhteessa tapahtui jo 1970–80 lukujen vaihteen paikkeilla, jolloin ilmoittautuminen työvoimatoimistoon tuli työttömyyskorvauksen saamisen ehdoksi. Sitä ennen työvoimatutkimuksen tuottama työttömyysluku oli työministeriön laskemaa työttömyyslukua suurempi.

Myös 1990-luvulla työvoimahallinnon käytännöt ovat vaihdelleet Suomessa. 1990-luvun alun poikkeuksellisen nopea työttömyyden kasvu pakotti työvoimahallintoa pidentämään työttömien ilmoittautumisväliä työvoimatoimistoon. Ilmoittautumisvälit kasvoivat jopa vuoden mittaisiksi. Sitten työministeriössä on kiinnitetty huomiota työhaun aktiivisuuteen. Esimerkiksi vuodesta 1997 lähtien on työvoimahallinnon tulohajautuksella pyritty siihen, että nuorilla ja pitkäaikaistyöttömällä ilmoittautumisväli olisi enintään kolme kuukautta.

Ikääntyneet ovat kaikkien muiden työttömien tavoin työvoimapolitiittisten toimien piirissä. Lisäpäivillä samoin kuin muidenkin eläkeputkessa olevien osalta on kuitenkin vallinnut hiljainen yhteisymmärrys siitä, ettei kyseisiä henkilöitä vastoin omaa tahtoaan enää työllistetä, vaan he odottavat työttömyyseläkkeelle pääsyä. Työvoimahallinnon käytäntö on nyt muuttumassa. Uusin, vuoden 2000 alusta voimassa ollut ohje koskee toimia 55–59-vuotiaiden aktivoimiseksi ja eläkkeelle siirtymisen myöhentämiseksi.

Ilmoittautumisvälin ja yleensä työvoimatoimistossa asioimisen muutoksilla on vaikutusta siihen, luokitellaanko henkilö työvoimatutkimuksessa työttömäksi vai piilotyöttömäksi. Pitkät väliajat työvoimatoimistossa asioinnissa lisäävät piilotyöttömäksi luokittelun todennäköisyyttä. Vastaavasti työnvälityksen tehokkuus tai henkilön

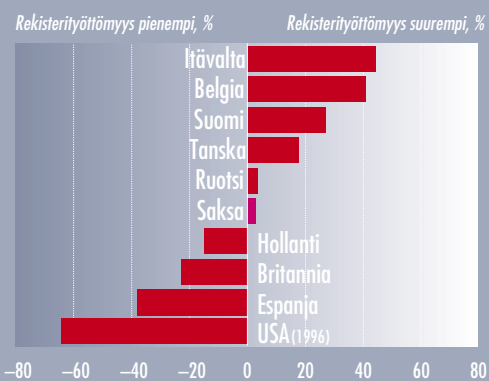
oma aktiivisuus lisäävät todennäköisyyttä tulla luokitelluksi työttömäksi. Työvoimatutkimuksessa työttömäksi luokittelun edellytyksenä on se, että henkilö haluaa ottaa työtä vastaan.

Ruotsissa suuremmat vaihtelut

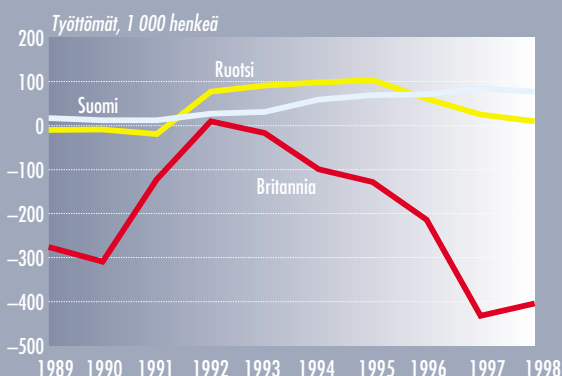
Huolimatta kaikista 1990-luvulla tapahtuneista muutoksista – nopeasta työttömyyden kasvusta, ikääntyneiden työttömien ja pitkäaikaistyöttömien työhaun aktiivisuuden vähentymisestä, työhallinnon käytäntöjen muutoksista ja työvoimatutkimuksen sopeuttamisesta vastaamaan ILO:n suosituksia – on Suomessa ero työvoimatutkimuksen ja rekisteripohjaisen työttömyyden välillä pysynyt suhteellisen vakaana muihin maihin verrattuna. Esimerkiksi Ruotsissa ero kahden tilaston välillä on vaihdellut huomattavasti enemmän.

Hallinnollisiin menettelyihin ja rekistereihin kansainväliset järjestöt eivät toistaiseksi ole, onneksi, juurikaan puuttuneet. Saamme itse hoitaa lähinnä työttömyysturvaan liittyvät pohjatiedot. Onkin luonnollista, että eri määrittelyin ja menetelmin laaditut tilastot poikkeavat toisistaan varsinkin työttömyyden tason ja lyhytaikaisen, työmarkkinoiden nopean vaihtelun ja reagointikyvyn osalta. Hallinnollisten käytäntöjen muutokset rekisteriaineistoissa samoin kuin määrittelymuutokset Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen kaltaisissa haastattelututkimuksissa tuovat eri ajankohtina epäyhtenäisyyttä tilastosarjoihin. Määritelmämuutosten korjaukset haastattelupohjaisissa tilastoissa ovat kuitenkin paremmin hallittavissa ja toteutettavissa kuin rekisteritilastoissa.

Kuvio 1. Rekisterityöttömyyden ja työvoimatutkimuksen työttömyyden ero eräissä maissa 1998

Kuvio 2. Rekisterityöttömyyden ja työvoimatutkimuksen työttömyyden ero Suomessa, Ruotsissa ja Britanniassa 1989–98

Rakennusalan työttömyys oli lokakuussa suurin, 11 prosenttia.

Työvoimatutkimus reagoi herkästi työmarkkinoiden muutoksiin

merkiksi tämän vuoden toukokuussa työttömistä oli päätoimisia opiskelijoita 125 000, eli lähes 40 prosenttia. Muina kuukausina päätoimisten opiskelijoiden osuus on vähäisempi.

Lyhyen aikavälin tilanteen tarkkailuun sopivat parhaiten kausivaihtelusta puhdistetut trendit. Kuukausiaineistosta muodostetut Tilastokeskuksen ja työministeriön työttömien trendit osoittavat myös samaa kehityssuuntaa. Tosin työvoimatutkimuksen työttömien trendi vaihtelee enemmän, ja on viime aikoina ollut lievemässä laskussa kuin työministeriön työttömien trendi. Tämä selittyy paljolti sillä, että nopeat muutokset työmarkkinoilla heijastuvat Tilastokeskuksen lukuihin paljon herkemmin kuin työministeriön lukuihin.

Myös trendilukuja tulkittaessa tulisi muistaa, että vasta parin kolmen kuukauden periodi antaa luotettavan kuvan kehityssuunnan muutoksesta. Siten julkisuudessa esitetty kritiikki, että tilastot antaisivat vastakkaisen kuvan työttömyyden kehityksestä, on varsin kaukaa haettu. Yhden kuukauden eli viimeksi lasketun estimaatin perusteella ei voi luotettavasti päätellä kehityssuuntaa eikä etenäkään sen muutosta.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen ja työministeriön työnhakijarekisterin työttömyystilastot antavat yhdenmukaisen kuvan työttömyyden pitkän aikavälin kehityksestä. Molemmat tilastot ovat onnistuneet perustehtävässään, eli kyenneet kuvaamaan Suomea koetelleen, OECD-maiden historiassakin poikkeuksellisen voimakkaan työttömyyden nousun ja sitä seuranneen työttömyyden alentumisen yhdenmukaisesti.

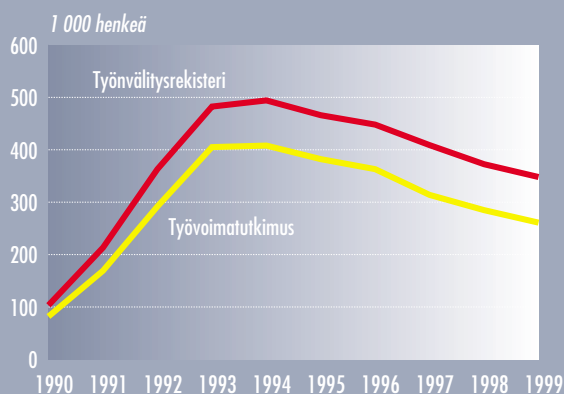
Myös alkuperäisistä kuukausiluvuista muodostetuissa aikasarjoissa työttömyyden pitkän aikavälin kehityssuuntaa voidaan pitää samansuuntaisena. Luonnollisesti lyhyemmän aikavälin, esimerkiksi yhden vuoden tarkastelussa kuukausiluvut vaihtelevat tai jopa osoittavat erisuuntaista kehitystä.

Tilanne korostuu varsinkin keväisin, kun opiskelijat ja koululaiset hakeutuvat työmarkkinoille. Tämä näkyy työttömien määrän kasvuna työvoimatutkimuksessa, jossa aktiivisen työnhaun kriteeri on työttömyyden määrittelyssä erittäin keskeinen. Esi-

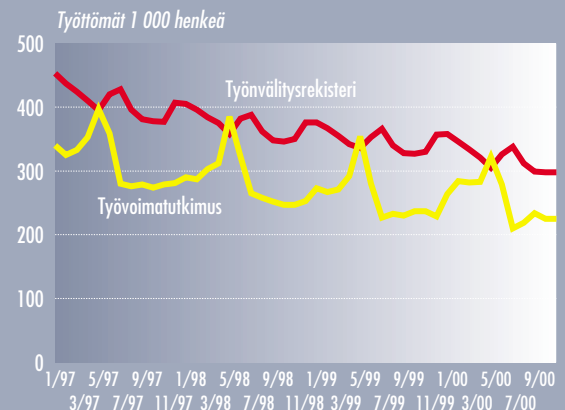
Työnhaun aktiivisuus erottelee

Sen sijaan tasoero Tilastokeskuksen ja työministeriön työttömyydessä on selvä. Pääsyyinä eroon ovat työvoimatutkimuksessa noudatettavat tiukat aktiivisen työnhaun ja työhön käytettävyyden kriteerit. Kriteerien tiukkuudesta kertovat työ-

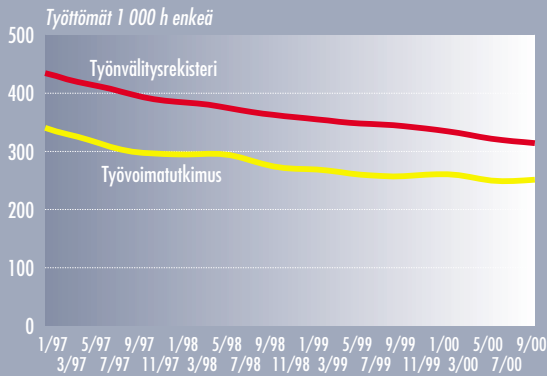
Kuvio 3. Työttömät työvoimatutkimuksen ja työnvälitysrekisterin mukaan 1990–99

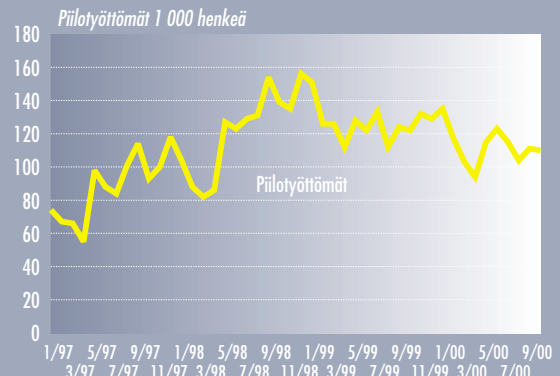
Kuvio 4. Työttömät työvoimatutkimuksen ja työnvälitysrekisterin mukaan kuukausittain 1/97–10/00

Kuvio 5. Työttömien kuukausilukujen trendit 1/97–10/00. Työvoimatutkimus ja työnvälitysrekisteri

Kuvio 6. Piilotyöttömät kuukausittain 1/97–10/00, työvoimatutkimus

voimatutkimuksen tulokset syyskuulta 2000, joissa noin 282 000 henkilöä ilmoitti olevansa työtön. Heistä kuitenkin vain noin 234 000, eli hieman yli 80 prosenttia täytti ILO:n aktiivisen työnhaun kriteerit.

ILO:n tiukan aktiivisen työnhaun kriteerin takia on otettu käyttöön piilotyöttömyyden käsite. Piilotyöttömyydellä tarkoitetaan työttömiä, jotka eivät ole aktiivisesti, eli 4 viikon aikana, hakeneet työtä, mutta ovat muuten työhön käytettävissä. Passiivisina työnhakijoina piilotyöttömät luetaan työvoiman ulkopuolella oleviin.

Piilotyöttömien määrä oli suurimmillaan vuosien 1998 ja 1999 vaihteessa, noin 150 000, mutta on sen jälkeen laskenut hieman yli 100 000 henkilön tasolle syksyyn 2000 mennessä. Työvoimatutkimuksen viimeisimpien tilastojen mukaan piilotyöttömistä runsaalla 40 prosentilla on voimassaoleva työnhaku työvoimatoimistossa.

Tasollisesti yhdenmukaiseen työttömyyteen on mahdollista päästä lisäämällä osa piilotyöttömistä työvoimatutkimuksen työttömien määrään. Työvoimatutkimuksen mukaan vuoden 1999 toisella neljänneksellä noin 45 prosenttia piilotyöttömistä ilmoitti olevansa työnhakijana työnhakijarekisterissä. Jos tämä osa piilotyöttömistä lisätään työvoimatutkimuksen työttömiin, ovat Tilastokeskuksen ja työministeriön työttömyysluvut myös tasoltaan varsin lähellä toisiaan.

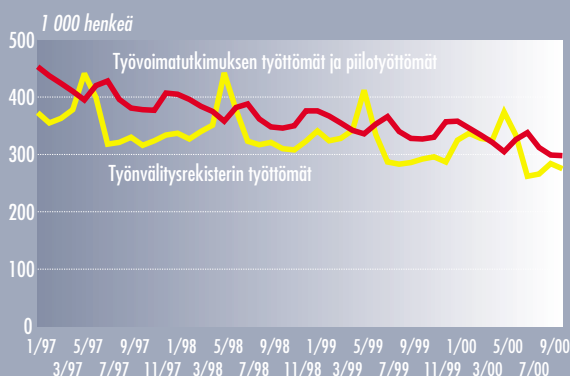
Ikätarkastelu tiivistää erot

Ikäryhmittäin tarkasteltuna on Tilastokeskuksen ja työministeriön työttömyydessä suuri rakenteellinen ero. Työministeriön työttömistä oli vuonna 1999 noin kolmannes 50-vuotta täyttäneitä, kun taas työvoimatutkimuksen työttömistä vain viidennes oli yli 50-vuotiaita. Vastaavasti työvoimatutkimuksessa on alle 25-vuotiaita työttömiä huomattavasti enemmän kuin työministeriön rekistereissä. Ikäryhmittäinen työttömyyden vertailu tiivistääkin edellä käsitellyt erot tilastojen välillä: aktiivisen työnhaun kriteerin, opiskelijoiden ja koululaisten työmarkkina-aseman luokittelun ja piilotyöttömyyden.

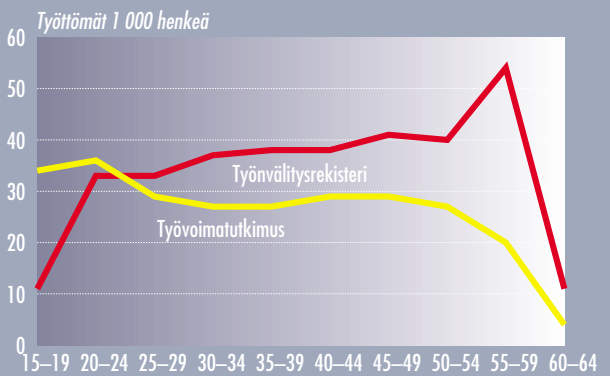
Ikäryhmittäinen tarkastelu paljastaa myös merkittävän 1990-luvulla tapahtuneen rakennemuutoksen työmarkkinoilla. Lamasta toipumisen jälkeen työvoiman kysyntä on selvästi kohdistunut paitsi koulutusta saaneisiin, myös nuorimpiin ikäryhmiin. Puheet ikärasismista ovat kaikille tuttua. Kaikki työpanostaan aktiivisesti tarjoavat, riippumatta siitä, ovatko he pääasialliselta toiminnaltaan vielä opiskelijoita vai ei, luetaan työvoimatutkimuksessa työttömiin tai työllisiin.

Tilapäistyötä hakevat opiskelijat eivät aina edes ilmoittaudu työnvälitykseen. Työtä voi toki hakea myös monilla muilla tavoin, kuten seuraamalla työpaikkailmoituksia, kyselemällä tuttavilta tai työnantajilta suoraan. Internetin käyttö työmarkkinapaikkana on jo vakiintunut. Työvoimatutkimus vangitsee

Kuvio 7. Työvoimatutkimuksen työttömät yhdistettynä piilotyöttömiin ja työnvälitysrekisterin työttömät 1/97–10/00

Kuvio 8. Työttömät ikäryhmittäin työvoimatutkimuksen ja työnvälitysrekisterin mukaan 1999

herkästi tällaisen aktiivisuuden. Vuoden 1999 keväällä työvoimatutkimuksen työttömistä vajaa kolmannes käytti työnhaussa muita tapoja kuin työvoimahallinnon palveluja. Toiminta uusilla työmarkkinoiden foorumeilla ei näy työministeriön rekistereissä.

Vähäinenkin työ merkitsee työllisyyttä

Työttömyystilastojen kritiikin yhteydessä on julkisuudessa esitetty arvostelua myös niin sanotun vähäisen työnteon määrittelyn osalta. On katsottu, että parin kolmen tai alle viiden viikkotuntin tekijöiden tilastoiminen työllisiksi vaikuttaa vääristävästi työllisyyden suhdannekuvaan. Työvoimatutkimuksen mukaan 1–4 viikkotuntia säännöllisesti tekevien työllisten osuus on kuitenkin alle prosentin työllisten kokonaismäärästä eli 0,4–1 prosenttia kuukausittain. Osuus on varsin vähäinen.

ILO:n kriteerejä laadittaessa kaikkien maiden työmarkkinaosapuolet ovat yhdessä päätyneet siihen, että työllisyyden ehdot täytyvät tilanteessa, jossa henkilö on tehnyt tunninkin töitä viikossa. On ilmeistä, että on vaikeaa saavuttaa yksimielisyyttä tietyistä työtuntirajasta, jonka alle tehneitä ei luetaisi työllisiksi. Tämän vuoksi kansainväliset määrittelyt eivät aseta alarajaa tutkimusviikon työtunneille joiden mukaan työllisyys määrittyy.

Työvoimatutkimus muodostaa työvoimataseen

Tilastokeskuksen työvoimatutkimus selvittää henkilöiden työllisyyttä, työttömyyttä ja muuta toimintaa, joten joka kuukausi syntyy työvoimatase, jossa perusjoukko on koko 15–74-vuotias väestö. Jokainen kansainvälisen työjärjestö ILO:n suosituksia noudattava maa tuottaa työvoimatutkimuksena tämän taseen, jossa perusjoukko voidaan jakaa osatekijöihinsä. Yhtälö menee tarkasti umpeen.

Kansainvälisen vertailtavuuden ohella työvoimatutkimuksella on siten se etu, että esimerkiksi työttömyysaste saadaan suhteuttamalla työttömien määrä työvoimaan, joka saadaan samasta haastattelututkimuksesta ja samalta ajankohdalta. Tällöin esimerkiksi työvoiman ulkopuolelta keväisin tulevat opiskelijat heiluttavat työttömyysastetta; työmarkkinoiden muutokset tässä tarkasti rajatussa kokonaisuudessa vaikuttavat puoleen ja toiseen. Työministeriö taas tilastoi vain työttömyyttä, jolloin vastaavaa rajanvetoa ei tule samassa määrin tehtyä.

Aiemmin työministeriö julkaisi myös oman työttömyysasteen, joka saadaan yhdistämällä työministeriön tietoja Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen tietoihin. Työllisten määränä ministeriön työttömyysasteessa on käytetty työvoimatutkimuksen työllisten määrää vuotta aiemmalta ajankohdalta. Kun työllisten määrä on vuodessa saattanut lisääntyä usealla kymmenellä tuhannella – kuten viime aikoina – tämä on vaikuttanut myös työttömyysasteeseen, joka on siis työttömien osuus työvoimasta eli työllisten ja työttömien yhteismäärästä.

Naisten työttömyys oli lokakuussa 9,5 prosenttia, miesten 8,3 ja kokonaistyöttömyys 8,9 prosenttia.

Työvoimatutkimuksessa käytettäviä menetelmiä muutama vuosi sitten arvioinut asiantuntijatyöryhmä suosittelikin, että työministeriön tulisi pitäytyä vain omien rekisteröityjen työttömien työnhakijoiden ja muiden asiakastointaansa kuvaavien tilastojen julkaisemisessa.

Työttömyysaste on työllisyysasteen ohella seuratuin työmarkkinoiden suhdeluku. Työttömyysasteen merkitystä ei pitäisi kuitenkaan ylikorostaa. Yksin käytettynä se ei ole paras mahdollinen kansakunnan huono-osaisuuden mittari. Arvioitaessa syrjäytyneisyyttä ja huono-osaisuutta se tarvitsisi rinnalleen tuloja, varallisuutta ja tulonsiirtoja kuvaavia indikaattoreita. Työvoimatutkimuksen työttömyysaste kertoo vain sen, kuinka suuri on niiden osuus työvoimasta, joilla ei ole tiettyä aikana työtä, mutta jotka ovat sitä kuitenkin aktiivisesti etsineet ja ovat sitä valmiit ottamaan vastaan.

Työmarkkinatkin muuttuneet

Työvoimatutkimukseen kohdistuvassa kritiikissä lähdetään usein siitä, että tilastointitavan muutos on vaikuttanut työttömiä koskevan estimaatin luotettavuuteen. Huomaamatta jää, että itse työmarkkinatkin ovat muuttuneet sitten 1980-luvun lopun vakaasta tilanteesta. Työntekijöiden osaamisvaatimukset ovat kasvaneet, työvoiman ulkopuolelta reagoidaan herkästi työn kysynnän kasvuun, alueellinen muuttoliike on voimistunut ja patkätöitä vakiintuneet.

Hyvin usein aktiivisuus työmarkkinoilla merkitsee aluksi työttömäksi kirjautumista. Ennen pitkää työpaikka kuitenkin yleensä löytyy ja työnhakijasta tulee työllinen. Se, että työvoimatutkimuksessa aktiivinen työnhakija kirjautuu aluksi työttömäksi ja ehkä vasta seuraavina kuukausina työlliseksi, ei ole osoitus tilastoinnin puutteista eikä aina työttömyystilanteen heikentymisestä, vaan on luonnollista työmarkkinoiden toimintaa. Työttömyyden lyhyen aikavälin heilahtelua ei pidä välttämättä tulkita negatiivisesti.

Liittyessään kansainvälisiin yhteisöihin on Suomi muiden jäsenmaiden tavoin sitoutunut noudattamaan yhteisöjen säädöksiä myös tilastotoimissa. YK:n kansainvälinen työjärjestö ILO ja Euroopan unionin tilastovirasto Eurostat määrittävät varsin tarkkaan kansainvälisesti vertailtavien työvoimatilastojen sisällöt ja tekotavat. Näitä määrittelyjä on ollut laatimassa ja hyväksymässä myös Suomesta laaja työmarkkinakentän edustus. Sitoutuminen yhteisiin pelisääntöihin merkitsee sitä, että esimerkiksi EU-alueella on käytössä varsin vertailukelpoiset luvut työttömyydestä.

Lähteet: ILO (1999): *Yearbook of Labour Statistics*, Geneve.; Tilastokeskus, *työvoimatutkimus*; Työministeriö, *työnvälitystilastot*

Lisätietoja työvoimatilastoista verkko-osoitteesta www.stat.fi/tk/ell/tyoll.html

Pekka Tossavainen ja Salme Kiiski ovat yliaktuaareja ja Hannu Siitonen aktuaari Tilastokeskuksen työelämä-yksiköstä

MONI-

MUOTOINEN

YMPÄRISTÖALA

Merja Saarnilehto

Viisi vuotta sitten istunut ekovientitoimikunta näki suuria mahdollisuuksia ympäristöalan ja sen viennin kehittymiselle Suomessa. Ainakin joiltain osin ympäristöala on nyt lunastamassa sille asetettuja toiveita, koska suppeastikin rajattuna se on liikevaihdoltaan jo yhtä suuri kuin esimerkiksi kemianteollisuus.

Kaikkiaan ympäristöalan liikevaihto Suomessa oli noin 21 miljardia markkaa vuonna 1998 Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan. Kun mukaan otetaan myös suomalaisten yritysten toiminta ulkomailla, oli ympäristöalan liikevaihto 27,5 miljardia markkaa. Tutkimus kattaa ympäristöalan ydinalueet, mutta ekokilpailukyvyyn kokonaismerkitys teollisuudelle ja muille tuotannonaloille on vielä näitä ydinalueitakin suurempi. Rakenteeltaan ympäristöala on monimuotoinen, ja tilastoissakin se hajautuu lukuisille eri toimialoille. Suurten yritysten ja organisaatioiden osuus ympäristöalan kokonaisliikevaihdosta on hallitseva, mutta yleisimmin se on luonteeltaan pienimuotoista yritystoimintaa.

YMPÄRISTÖALAN YDINALUEIDEN LAAJUUS 1998

Tutkimuksen osa-alue	Liikevaihto Mrd. mk	Työllisyys %	1 000 htv
Varsinaiset ympäristötoimialat	7,9	38	11,6
Muiden toimialojen ympäristöliiketoiminta	10,9	53	9,7
Yhteisöjen muu ympäristöalan tuotanto	1,9	9	2,7
Ympäristöala Suomessa yhteensä	20,7	100	24,0
Toiminta ulkomailla	6,8		..

htv = henkilötyövuotta

Varsinaiset ympäristötoimialat alle kolmannes koko alasta

Varsinaisten perinteisten ympäristötoimialojen, kuten jäte- ja vesihuollon sekä ympäristöliiketoiminnan "pioneerialan" romun ja jätteen tukkukaupan, liikevaihto oli yhteensä noin kahdeksan miljardia markkaa vuonna 1998. Luku sisältää yritysten ohella myös kuntien ja kuntayhteisöjen tuottamat ympäristöhuolto- ja palvelut.

Suurin osa ympäristöalan tuotantoa tapahtuu kuitenkin muilla kuin varsinaisilla ympäristötoimialoilla. Näiden sisältämä ympäristöalan liikevaihto kotimaassa oli vuonna 1998 lähes 13 miljardia markkaa. Pääasiassa se muodostui teollisuuden toimialoilla erilaisten koneiden ja laitteiden valmistuksessa sekä energiahuollossa. Merkittävimpiä tuoteryhmiä olivat uusiutuvaan energiaan ja energiansäästöön, kierrätykseen, ilman- ja ilmastonsuojeluun sekä jätevesihuoltoon liittyvät teknologiat ja palvelut. Valtionhallinnon, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen osuus ympäristöalan liikevaihdosta oli vajaa kaksi miljardia markkaa.

Ekotehokkaampi Suomi

Suomen ympäristöpolitiikan tavoitteena on ollut löytää yhä enemmän yhtymäkohtia muiden politiikan alueiden kanssa. Taustalla on näkemys siitä, ettei laaja-alaisia ja monitahoisia ympäristöongelmia voida ratkaista erillisinä ongelmina, vaan että tuloksekas toiminta edellyttää esimerkiksi ympäristö-, tekno-

logia- ja talouspolitiikan yhdentämistä. Pyrkimyksenä on tuotannon ekotehokkuuden parantaminen ja sen rakenteen muutos kohti ekologisesti kestäviä tuotantotapoja.

Ympäristöalan markkinat ovat syntyneet yhteiskunnallisten ympäristövaatimusten ja teknologisen kehityksen muu-

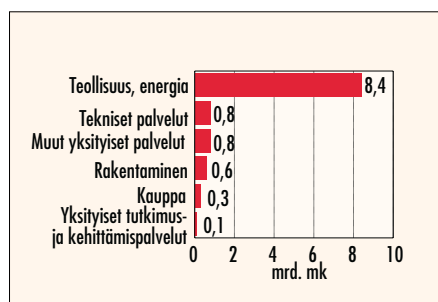
toksesta. Kysyntäpuolella ympäristömarkkinoita luovat toisaalta lainsäädäntö ja sen valvonta, toisaalta kuluttajien tietoisuus ja asenteet. Tarjonnan kehittämiseen vaikuttavat muun muassa kilpailutilanne, panostukset tutkimus- ja kehittämistoimintaan, panosmarkkinat, rahoitus ja lainsäädäntö.

Ympäristöalan yritykset yleensä pieniä

Tutkimuksessa keskityttiin selvittämään erityisesti varsinaisten ympäristötoimialojen ulkopuolella toimivien yritysten ympäristöliiketoimintaa. Näistä ympäristöalan yrityksistä puolet ylittää kokonaisliikevaihdoltaan korkeintaan neljään miljoonaan markkaan niiden ympäristöliiketoiminnan jäädessä keskimäärin alle miljoonan markan ja sen työllisyysvaikutuksen keskimäärin 2,1 henkilötyövuoteen. Vielä 75 prosenttia yrityksistä on sellaisia, joiden ympäristöliiketoiminnan työllisyysvaikutus on keskimäärin 4,3 henkilöä. Mutta vaikka suuria ympäristöalan yrityksiä on vähän, on niiden osuus muiden toimialojen ympäristöliiketoiminnasta hallitseva, lähes 90 prosenttia.

Pienissä varsinaisten ympäristötoimialojen ulkopuolella toimivissa yrityksissä ympäristöliiketoiminta muodostaa keskimäärin kolme neljäsosaa kokonaisliikevaihdosta, suurimmissa sen osuus jää alle 20 prosentin. Yritysten kokonaisliiketoiminnan kannalta ympäristöliiketoiminnan merkitys on suurin teknisten palvelujen toimialalla, jossa se

Muiden kuin varsinaisten ympäristötoimialojen ympäristöliiketoiminnan liikevaihto 1998, mrd. mk

muodostaa 43 prosenttia ympäristöliiketoimintaa harjoittavien yritysten liikevaihdosta. Teollisuudessa vastaava osuus on keskimäärin 33 prosenttia. Ympäristöliiketoiminnan osuus toimialojen kokonaisliikevaihdosta jää kuitenkin vähäiseksi.

Tulevaisuudennäkymät myönteisiä

Kaksi kolmesta muilla kuin varsinaisilla ympäristötoimialoilla ympäristöliiketoimintaa vuonna 1998 harjoittaneesta yrityksestä odotti markkinoiden kasvavan seuraavan kahden vuoden aikana, mikä merkitsisi noin seitsemän prosentin lisäystä näiden yritysten henkilöstössä. Edellisen kahden vuoden aikana ympäristöliiketoiminnan kasvu oli ollut yhteensä 19 prosenttia. Viennin osuus näiden yritysten ympäristötuotteiden 10,9 mrd. markan myynnistä oli noin puolet (5,4 miljardia markkaa). Ulkomailla tapahtuvan ympäristöliiketoiminnan liikevaihdoksi arvioitiin lisäksi noin 6,8 miljardia markkaa.

Tutkimus- ja kehittämistoimintaan nämä yritykset käyttivät keskimäärin 3,1 prosenttia ympäristöliiketoiminnan liikevaihdosta. Noin 30 prosenttia yrityksistä arvioi, että vähintään neljännes ympäristöliikevaihdosta oli omaan T&K-toimintaan perustuvaa myyntiä. Kehittämishankkeisiin ja markkinointiin liittyviä yhteistyökumppaneita oli puolella yrityksistä.

Suuri osa Helsingin seudulla

Helsingin seudun osuus varsinaisten ympäristötoimialojen ulkopuolella muodostuvasta ympäristöliikevaihdosta oli karkeasti arvioiden noin neljä miljardia markkaa eli reilu kolmannes. Liikevaihdoltaan 0,5–1,5

miljardin markan ympäristöliiketoiminnan keskittymiä arvioidaan lisäksi olevan Lahden, Tampereen, Itä-Hämeen ja Varkauden seuduilla. Pieniä keskittymiä on muodostunut hajanaisesti eri puolille maata. Suurten ja monitoimipaikkaisten yritysten osuutta ympäristöliiketoiminnassa kuvaa se, että reilu kahdeksan miljardia markkaa kokonaisliikevaihdosta muodostuu yrityksissä, joiden pääkonttori on Helsingin seudulla.

Varsinaisten ympäristötoimialojen ulkopuolella ympäristöliiketoimintaa vuonna 1998 harjoittaneista yrityksistä reilu kolmannes (36 %) oli harjoittanut ympäristöliiketoimintaa korkeintaan viisi vuotta ja lähes 30 prosenttia yli viisi, mutta korkeintaan kymmenen vuotta. Yleisesti ympäristöliiketoiminnan ikä näissä yrityksissä poikkesi suhteellisen vähän teollisuusyritysten keskimääräisestä liiketoimintaiästä. Alalla suhteellisen pitkään, eli 16–20 vuotta toimineiden osuus on kuitenkin selvästi pienempi kuin saman ikäisten yritysten osuus teollisuudessa keskimäärin. Toisaalta alalla toimii myös joitakin varsin vanhoja yrityksiä.

Myös korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa alan odotetaan kasvavan

Yritysten ja kuntien ohella tutkimuksessa selvitettiin myös valtionhallinnon, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten sekä järjestöjen ja muiden voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen ympäristöalan tuotantoa. Se koostuu pääasiassa erilaisista asiantuntija- ja tutkimuspalveluista.

Osa kyseisestä toiminnasta on jo vakiintunutta, osa puolestaan hyvinkin vähäistä tai epäselvää. Varsinkin korkeakouluissa ja

tutkimuslaitoksissa alan odotettiin yleisesti kasvavan, ja myös toiminnan verkostoituminen oli suhteellisen yleistä. Usein yhteistyökumppani on vastaava tutkimuslaitos ulkomailla. Kotimaassa tutkimusyhteistyö on yleistä myös yritysten kanssa. Voittoa tavoittelemattomissa yhteisöissä, kuten eräissä ympäristöalan järjestöissä, verkostoituminen on niin ikään selkeä strateginen valinta, ja myös markkinointiyhteistyö yleistä.

Alan tunnistaminen vaikeaa

Luonteeltaan hajanainen ympäristöala on suurelta osin nykyisten tilastollisten luokitusstandardien ulottumattomissa. Sen tunnistaminen tutkimusta varten perustuikin yritysten omaan, ympäristöalaan viittaavaan markkina-asemoitumiseen ja tiedottamiseen sekä alaa kuvaavien erillisrekistereiden hyödyntämiseen. Näin saavutettu kattavuus on kohtuullisen hyvä, joskaan ei aivan aukoton.

Ympäristöliiketoiminnan erottaminen muusta liiketoiminnasta tuottaa kuitenkin myös alalla toimiville yrityksille itselleen vaikeuksia. Varsinaisista laskentajärjestelmistä on tässä harvoin apua. Näin näyttää olevan niissäkin tapauksissa, joissa ympäristöalan tuotteiden merkitys liiketoiminnan kokonaisuuden kannalta on ilmeisen suuri.

Tutkimuksessa valittu toimintatapa määrittellä ympäristöalan tuotanto suoraan siihen kuuluvien hyödykkeiden ja hyödykeryhmien kautta osoittautui kuitenkin melko toimivaksi, ja vain neljännes yrityksistä ilmoitti käyttävänsä ympäristöliiketoiminnan seuraamiseen jotain muuta tapaa, kuten projekti- tai toimintayksikkökohtaista seuranta. Hyödykeryhmäkohtainen tarkastelu takaa myös tulosten yhtenäisyyttä ja vertailtavuutta eri tiedonantajien kesken.

Tutkimus kattoi ympäristöalan ympäristövaikutuksiltaan selkeimmät osa-alueet, joita ovat ympäristönsuojelutuotteet ja -palvelut, ympäristöteknologia, ympäristöalan koulutus-, tutkimus- ja tukipalvelut sekä energiansäästöön ja uusiutuvaan energiaan liittyvät tuotteet.

Tutkimus ei sisältänyt muita niin sanottuja ympäristömyötäisiä eli tavanomaista puhtaampia ja luonnonvaroja säästäviä tuotteita eikä ekologisesti kestäviä tuotantotapoja. Näiden ympäristömyöteisyys on suhteellista ja viimekädessä liiketoimintaympäristön määrittelemää. Ympäristömyöteisyyden selvittäminen tuoteryhmien tasolla edellyttäisi käyttöminäisyyksiltään yhteneväisten tuotteiden koko elinkaaren aikaisten vaikutusten

selvittämistä – sekä mahdollisimman kiistattomia kriteereitä näiden vertailuun.

Lisää tietoa tulossa

Tilastokeskus toteutti tutkimushankkeen yhteistyössä kauppa- ja teollisuusministeriön sekä Euroopan tilastoviraston Eurostatin kanssa. Hankkeen tulokset on tarkoitettu osaltaan pohjaksi alan laajemmalle ja yksityiskohtaisemmalla tutkimuksella, kuten huhtikuussa 2000 aloitetulle SYKLI-hankkeelle, jossa selvitetään ympäristöalan alueellista rakennetta ja verkostoitumista sekä arvioidaan ympäristöklusterin liiketoiminnan kehittymisedellytyksiä tulevaisuudessa. Tulokset soveltuvat käytettäviksi myös kansainvälisissä tilastovertailuissa.

Lähteet: Ympäristöala Suomessa. Katsauksia 7/2000. Tilastokeskus.

Kirjoittajan esitelmiä ympäristöklusterin ja metsäalan tutkimusohjelmien yhteisessä Ekotebokuks, ympäristö ja yrittäminen -seminaarissa lokakuussa 2000.

Merja Saarnilehto on yliaktuaari Tilastokeskuksen ympäristö ja energia -yksiköstä.

Tilastokeskus kouluttaa

Kevätkaudella 2001 on ohjelmistossamme taas monia kiinnostavia kursseja ja muun muassa tilastomenetelmistä, tiedonlähteistä ja tilastojen havainnollistamisesta:

Tilastomenetelmäkurssit

- Tutkimusaineistojen tilastollinen analyysi 31.1.–1.2.
- Regressioanalyysi 14.–15.2.
- Tietokone- ja verkkoavusteinen tiedonkeruu 14.–15.3.
- Ekonometrian perusteet 9.–10.5.
- Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät 17.–18.5.

Tilastojen havainnollistaminen ja tiedonkeruu

- Tilastografiikan perusteet 22.–23.1.
- Miten teen hyvän tilastojulkaisun 28.2., 28.3. ja 15.5.
- Tietokone- ja verkkoavusteinen tiedonkeruu 14.–15.3.
- Miten laadin hyvän teemakartan 3.4.
- Teemakarttoja Excelillä 4.4.
- Tilastografiikkaa Excelillä 18.–19.4. tai 24.–25.4.
- Miten teen hyvän tiedonkeruulomakkeen 8.5.

Tiedonlähteet

- Kansainväliset tilasto- ja taloustietolähteet 6.2.
- Piiput, naavat ja numerot – ympäristötilastot kertovat 30.5.
- Opi Astikan käyttö ja Tehosta Astikan käyttöä (näitä kurssit tilauksesta)

Talouskurssit

- Kansainväliset tilasto- ja taloustietolähteet 6.2.
- BKT talouden kuvaajana 21.3.
- Tulot, menot, varat ja velat 22.3.
- Ekonometrian perusteet 9.–10.5.

Teemakurssit

- Alueindikaattorit 8.3.
- Muuttuvat työmarkkinat 5.4.
- Piiput, naavat ja numerot – ympäristötilastot kertovat 30.5.

Tutustu kurssikuvauksiin Internetissä, osoite: www.tilastokeskus.fi/koulutus

Järjestämme myös organisaatiokohtaista koulutusta, kysy lisää.

TILAA KURSSIESITTEET JA ILMOITTAUDU JO TÄNÄÄN!

TILASTOKOULUTUS

Puhelin:

(09) 1734 3681 tai 1734 2529,

sähköposti:

koulutus.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

Kotisivu: www.tilastokeskus.fi/koulutus

Kotitalouksien kulutus myllertyi 1990-luvulla

Asuminen ja tietoliikenne valtasivat alaa

Lamavuosien aikana erityisesti liikenteen, vaatteiden ja kestopavaroitten hankintojen, terveydenhoidon sekä vapaa-ajan menot pienenevät kotitalouksien kulutuksessa. Ainoastaan asumismenot ja tietoliikennemenot lisääntyivät.

Kulutuksen kasvu 1990-luvun puolivälin jälkeen oli melko maltillista. Kotitaloudet lisäsivät menojaan eniten tietoliikenteeseen, vaatteisiin ja kodin kalusteisiin. Myös autojen hankinta oli vilkasta. Kulutuksen kasvusta huolimatta ainoastaan tietoliikennemenot, asumismenot ja elintarvikemenot olivat kotitaloutta kohden suuremmat vuonna 1998 kuin vuonna 1990.

Kulutuksen rakenteen kannalta merkittävä muutos oli asumismenojen lisääntyminen. Kun asumisen osuus kotitalouksien menoista vuonna 1990 oli runsaat 20 prosenttia, vastaava osuus vuonna 1998 oli lähes 30 prosenttia. Tietoliikennemenojen voi-

makkaasta kasvusta huolimatta oli näiden menojen osuus koko kulutuksesta vuonna 1998 vain 3 prosenttia.

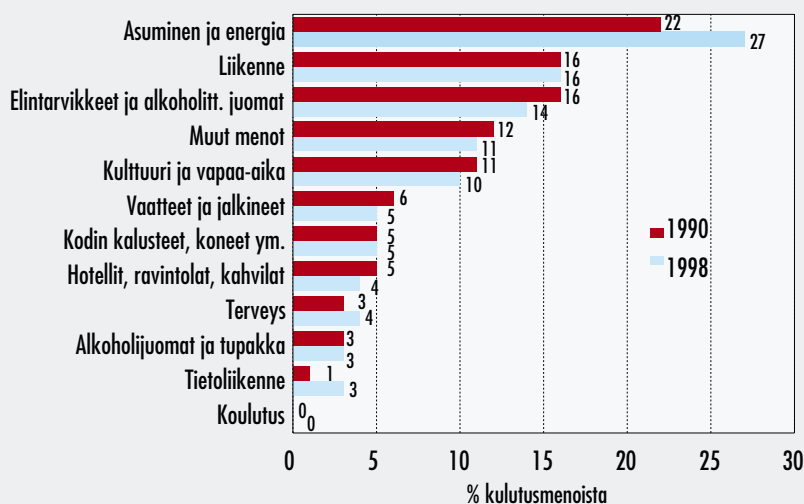
Ostovoimaisempia eläkeläisiä

Väestöryhmien väliset kulutuserot supistuivat jonkin verran

1990-luvun alkuvuosina mutta kasvoivat vuosikymmenen puolivälin jälkeen. Palkansaaja- ja yrittäjätaloudet olivat vuoteen 1998 mennessä lähes saavuttaneet tai ylittäneet lamaa edeltäneen kulutuksen. Eläkeläistalouksien kulutusasema parani

koko 1990-luvun, ja kulutusmenot lähenivätkin ammatissa toimivien talouksien menoja. Aseman paraneminen johtui ryhmän rakenteellisista muutoksista. Eläkeläisten lukumäärän kasvussa entistä useampi eläkeläinen oli jo täyden eläketurvan pii-

KOTITALOUKSIEN KULUTUSMENOJEN RAKENNE 1990 JA 1998, %

TILASTOUUTISIA

29.11. Teollisuusyritysten liikevaihto kasvoi kesä-elokuussa 15 prosenttia

Eniten liikevaihto kasvoi vientiteollisuudessa. Liikevaihto pieneni vuotta aiemmasta vain sähkö-, kaasu- ja vesihuollossa. (s.23)

29.11. Vähittäiskaupan myynti kasvoi 6,2 prosenttia syyskuussa (s. 23)

28.11. Työvoimakustannukset nousivat maassamme nopeammin kuin euroalueella keskimäärin

EU-maista kustannukset kohosivat vuoden 2000 alkupuolella nopeimmin Britanniassa, Luxemburgissa ja Suomessa. (s. 24)

28.11. Palvelualojen kasvu 8 prosenttia kesä-elokuussa (s. 21–23)

27.11. Rakennusyritysten liikevaihto kasvoi 13 prosenttia kesä-elokuussa (s. 21–23)

24.11. Teollisuus- ja varastorakennuksille runsaasti lupia syyskuussa (s. 21)

21.11. Työllisyys ja työttömyys lokakuussa 2000 (s. 24)

- Työllisiä 53 000 enemmän kuin vuotta aiemmin
- Työllisyysaste 66,4 prosenttia
- Työttömyysaste 8,9 prosenttia, työttömänä 225 000 henkeä
- Työväilytyksessä 20 000 uutta avointa työpaikkaa

17.11. Tuontihinnat laskivat lokakuussa (s. 25–26)

16.11. Matkailijoiden yöpymisten määrä kasvoi syyskuussa 2 prosenttia viime vuodesta (s. 27)

16.11. Kotitalouksien luotot kasvoivat kaikilla suuralueilla vuonna 1999 (s. 22)

15.11. Teollisuustuotanto kasvoi syyskuussa 13,9 prosenttia edellisvuodesta (s. 20)

15.11. Inflaatio lokakuussa 4,1 prosenttia (s. 25)

13.11. Rakennuskustannukset nousivat vuodessa 3,2 prosenttia Rakentamisen työkustannukset

nousivat vuodessa 3,5 prosenttia, rakennustarvikkeiden hinnat 3,6 prosenttia ja muiden panosten hinnat 1,8 prosenttia. (s.21)

7.11. Palkansaajien ansiot nousivat kolmannella neljänneksellä 4,2 prosenttia (s. 25)

2.11. Runsaat 21 800 uutta yritystä viime vuonna (s. 20)

2.11. Kuluttajien usko Suomen talouteen heikentynyt edelleen

Lokakuussa näkemykset varsinkin Suomen taloudesta synkenivät. Arviot myös lainanoton edullisuudesta heikkenivät edelleen. Sen sijaan omaan talouteensa kuluttajat luottivat edelleen.

rissä, jolloin heidän tulonsa olivat aikaisemmin eläkkeelle jääneiden tuloja suuremmat.

Sen sijaan muiden, pääosin työttömyyden tai opiskelun vuoksi työmarkkinoiden ulkopuolella olevien talouksien kulutusten pienivät koko 1990-luvun. Vuonna 1998 heidän kulutusmenonsa olivat kaikkien kotitalouksien keskimääräisestä kulutuksesta kauempana kuin vuonna 1990.

Läbde: Kotitalouksien kulutusmenojen muutokset 1990-luvulla. Tilastokeskus. Tulot ja kulutus 28:2000.

Lisätietoja osoitteesta: www.tilastokeskus.fi/tk/ell/kulutustutkimus/kulutust_muutos.html

Nousukausi kasvattanut vaurautta ja varallisuuseroja

Kotitalouksien kokonaisvarallisuus kasvoi 27 prosenttia vuodesta 1994 vuoteen 1998. Pitkään jatkunut talousnousu vaurastutti erityisesti yrittäjätalouksia. Selvästi vähemmän koheni palkansaajien varallisuus. Työttömien ja muiden ammatissa toimimattomien kotitalouksien varallisuus väheni. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen vuoden 1998 varallisuustutkimuksesta.

Kotitalouksien varallisuus oli vuonna 1998 keskimäärin 530 000 markkaa. Suurituloisimmassa kotitalousryhmässä keskimääräinen varallisuus oli 1 546 000 markkaa. Vuoden 1994 jälkeen varakkaimman kymmenesosan omistuksessa olevan varallisuuden osuus kaikesta varallisuudesta kasvoi. Erityisesti pörssiturssien nousu ja asunto-omaisuuden lisääntyminen kasvattivat varakkaimpien omistussuutta entisestään. Varakkaimpien omistussuus nousi 4,3 prosenttiyksikköä 38,9 prosenttiin.

Valtaosa omaisuudesta oli asunto-omaisuutta (66 prosenttia), jolla on Suomessa ollut varal-

lisuuseroja tasaava vaikutus. Asuntovarallisuus lisääntyi viime vuosina eniten hyvätuloisilla. Ylimmän tuloluokan kotitalouksista 92 prosenttia asui omistusasunnossa, pienituloisista joka neljäs.

Pääkaupunkiseudulla kotitalouksien varallisuus oli selvästi muita Suomen alueita suurempi ja jakautui epätasaisemmin kotitalouksien välillä. Varallisuuserot eivät kuitenkaan lisääntyneet merkittävästi pääkaupunkiseudulla vuodesta 1994.

Läbde: Kotitalouksien varallisuus 1998. Tulot ja kulutus 2000:26. Tilastokeskus

KOKONAISTUOTANNON KUUKAUSIKUVAAJA

	2000					
	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys
Kokonais-tuotanto	2,2	8,1	5,1	4,3	6,7	5,5

KANSANTALouden KYSYNTÄ JA TARJONTA

	1999	1999		2000			
	Milj.mk	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	
		Volyymien muutos edellisestä vuodesta, %					
		Käypiin hintoihin					
Bruttokansantuote	723614	4,4	3,5	3,9	5,5	4,5	
Tuonti	212015	0,7	3	8,5	8,2	12,6	
Kokonaistarjonta	935629	3,5	3,4	5	6,2	6,5	
Vienti	270742	3	9,1	15,6	11,3	11,8	
Kulutusmenot	519689	3	3,5	2,5	3,6	3,3	
yksityiset	364286	3,4	4	2,6	4,7	4,2	
julkiset	155403	2,1	2,4	2,1	1	1	
Investoinnit	138417	7,1	3,3	1,7	5,1	2,7	
yksityiset	118782	10,1	4,4	2,6	4,1	2,9	
julkiset	19635	-3,8	-2,9	-3,6	13	2	
Varastojen muutos*	3522	
Kokonaiskysyntä	932370	3,5	3,4	5	6,2	6,5	
kotimainen kysyntä	661628	3,7	0,8	0,2	3,9	4	
Tuotanto toimialoittain	3259	
Maatalous		-11,1	1,2	-7,6	2,1	0,9	
Metsätalous		-1,1	-3,5	-0,4	2,3	2,1	
Koko teollisuus		7,5	4,9	8	10,5	10	
Energia- ja vesihuolto		-3,6	-0,2	2,2	2,3	4,4	
Rakentaminen		7	3,1	2,4	8,1	3,7	
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne		6,2	1,7	5,7	8,9	5	
Kauppa		4,4	4,8	4,2	5,2	4,5	
Julkinen toiminta		0,6	0,7	0,7	0,2	0,1	

* sisältää myös tilastollisen eron

BRUTTOKANSANTUOTE

	1995	1996	1997	1998	1999	1999		2000	
						III	IV	I	II
Volyymien muutos edellisvuodesta, %									
	3,8	4,0	6,3	5,5	4,0	3,5	3,9	5,5	4,5

Suurin osa kotimaan katsauksen tiedoista Tilastokeskuksen aikasarjatielokanta ASTIKAsta. Lähteenä Tilastokeskus, jolle toisin mainita.

VALTIONVELKA

	31.12.1999	30.9.2000	31.10.2000
	milj.mk		
Markka- ja euromääräinen	287201	292105	294701
Muiden emuvaluuttojen määräinen	0	55791	53198
Kotimaanvaluuttamääräinen	274515	327044	327047
Ulkomaanvaluuttamääräinen velka	135892	68334	63908
Valtionvelka yhteensä	410407	395378	390955

Valtiokonttori on vuoden 2000 alusta lukien muuttanut tilastoissaan ulkomaisen velan käsitteen sisältöä.

Ulkomaanvaluuttamääräinen velka sisältää nyt vain euroalueen ulkopuolisissa valuutoissa olevan velan.

Vuonna 1999 kotimaisena velkana tilastoitin markka- ja euromääräinen velka, kun muiden Emu-valuuttojen määräinen velka sisältyi ulkomaiseen velkaan. Nyt muiden Emu-valuuttojen määräinen velka muodostaa oman ryhmänsä kotimaanvaluuttamääräisen velan osana.

VALTION TULOT JA MENOT

	2000	2000	Muutos
	Loka-kuu	Tammiloka	Tammiloka
	milj. mk		00/99
	%		
Valtiontalouden kassatulot			
Verot ja veronluonteiset tulot	13573	146079	12,3
Muut tulot	1973	44196	-7,2
Tulot ilman rahoitustaloustoimia	15546	190276	7,1
Tulot ilman lainanottoa	20577	202377	9,2
Valtiontalouden kassamenot			
Kulutusmenot	4634	46907	1,9
Siirtomenot	9910	87832	4,0
Reaalisijoitukset	313	2136	11,0
Muut menot	1725	31523	6,5
Menot ilman rahoitustaloustoimia	16582	168399	3,9
Finanssisijoitukset	759	9806	-4,5
Menot ilman valtionvelan kuoletuksia	17340	178205	3,4

Läbde: Valtiokonttori

Teollisuuden huipputahti parani entisestään

Teollisuuden työpäiväkorjattu tuotanto oli syyskuussa 13,9 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvu ylitti siis elokuunkin 13,7 prosentin luke-
man. Teollisuustuotanto on ollut yli kymmenen prosentin kasvutahdissa toukokuusta alkaen. Tammi-syyskuun tuotanto on 9,9 prosenttia vuotta takaisista suurempi.

Metalliteollisuuden tuotanto kasvoi runsaat 28 prosenttia viime vuoden syyskuuhun verrattuna. Tuotanto kasvoi kaikilla metalliteollisuuden päätoimialoilla. Eniten kasvoi sähkötekni-
sten tuotteiden valmistus, peräti 48 prosenttia. Myös metallituotteita valmistettiin lähes 17 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Puu- ja paperiteollisuuden tuotanto kasvoi syyskuussa 5 prosenttia. Kemianteollisuuden tuotanto kasvoi sen sijaan vain runsaat 4 prosenttia. Kasvun hidastuminen johtui pääosin öljynjalostuksen huoltoseisokista. Muun tehdasteollisuuden tuotanto kasvoi 3,5 prosenttia. Energian tuotanto laski syyskuussa lähes 4 prosenttia. Lasku johtui pääosin siitä, että kotimaista tuotantoa on korvattu energi-
an tuonnilla.

Tehdasteollisuuden kapasiteetista oli syyskuussa käytössä lähes 90 prosenttia. Massa- ja paperiteollisuuden käyttöaste oli runsaat 97 prosenttia, metalliteollisuuden runsaat 92 ja kemianteollisuuden 79 prosenttia. Muun tehdasteollisuuden käyttöaste oli 82 prosenttia.

Lähde: Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi 2000, syyskuu. Tilastokeskus

Lähes 22 000 uutta yritystä viime vuonna

Suomessa aloitti viime vuonna 21 842 uutta yritystä ja lopetti toimintansa 20 647 yritystä. Yrityskanta kasvoi 1 195 yrityksellä eli 0,5 prosenttia vuotta aiemmasta. Vuonna 1998 yrityskanta kasvoi edellisvuotisesta 1,4 prosenttia.

Aloittaneiden yritysten määrä väheni viime vuonna 7,7 prosenttia, kun taas lopettaneiden yritysten määrä kasvoi 1,4 prosenttia vuodesta 1998. Yritysten määrä lisääntyi päätoimialoista eniten kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluissa sekä rakentamisessa.

Maakunnittain tarkasteltaessa yritys-kanta kasvoi viime vuonna suhteellisesti eniten Varsinais-Suomessa (1,6 %) ja Ahvenanmaalla (1,3 %). Aloittaneiden yritysten määrä lisääntyi edellisvuodesta ainoastaan Keski-Pohjanmaan, Kainuun ja Itä-Uudenmaan maakunnissa.

Vilkkaimmin yrityksiä perustettiin suhteessa yritys-kantaan Uudellamaalla. Siellä aloitti toimintansa viime vuonna lähes 11 yritystä jokaista sataa yritystä kohti. Koko maan vastaava määrä oli runsaat 9.

Lähde: Aloittaneet ja lopettaneet yritykset. Tilastokeskus

Teollisuus- ja varastorakennuksille runsaasti lupia

Syyskuussa myönnettiin rakennuslupia kaikkiaan 3,3 miljoonan kuutiometrin edestä, mikä oli 3 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten. Teollisuus- ja varastorakennuksille myönnettyjen lupien kuutiomäärä oli peräti 2,5-kertainen viime vuoden syyskuuhun verrattuna. Asuinrakennusten lupakuutiot sen sijaan vähenivät yli kolmanneksen edellisvuotisesta.

Tammi-syyskuussa koko uudisrakentamiseen myönnettiin lupia 35 miljoonalle kuu-

TEOLLISUUSTUOTANNON VOLYYMI-INDEKSI (1995 = 100)¹⁾

	2000 Syyskuu	Muutos Syyskuu 00/99 %
Koko teollisuus	150,5	13,9
Energiatuotteet	93,1	-6,5
Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	145,3	9,8
Investointitavarat	207,8	29,4
Kestokulutustavarat	127,8	13,9
Muut kulutustavarat	111,7	2,8
Teollisuustuotanto toimialoittain		
Mineraalien kaivu	101,2	-21,3
Teollisuus	156,5	15,6
Elintarvikkeiden ja juomien valmistus	107,4	-0,2
Tekstiilien ja vaatteiden valmistus	117,5	1,3
Nahan ja nahkatuott. valmistus	105,3	3,6
Puutavaran ja puutuotteiden valmistus	149,1	0,2
Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus	128,9	6,4
Kustantaminen ja painaminen	119,7	9,2
Koksin ja öljytuotteiden valmistus	99,5	-10,7
Kemikaalien ja kemiallisten tuott. valmistus	128,5	5,1
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	145,3	8,1
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	148,2	5,9
Perusmetallien, metallituotteiden valmistus	146,5	9,7
Koneiden ja laitteiden valmistus	112,9	8,6
Sähkötekn. tuott. ja instrumenttien valmistus	351,8	47,9
Kulkuneuvojen valmistus	111,9	9,4
Huonekalujen valmistus, muu valmistus	134,8	5,1
Energia- ja vesihuolto	95,4	-3,7
Tehdasteollisuuden erikoisindeksit		
Puu- ja paperiteollisuus	132,8	5,0
Metalliteollisuus	199,2	28,4
Kemianteollisuus	129,8	4,4
Muu tehdasteollisuus	118,7	3,5

1) Työpäiväkorjattu

MARKKINAHAKKUUT

	2000 Lokakuu	Muutos Loka- kuu 00/99 %	2000 Tammi- lokakuu	Muutos Tammi- lokakuu 00/99 %
	1000 m ³	%	1000 m ³	%
Markkinahakkuut yht.	5589	9	45095	4

TEOLLISUUSTUOTANNON VOLYYMI-INDEKSI

	1995	1996	1997	1998	1999	2000								
	I ¹⁾						II ¹⁾	III ¹⁾	IV ¹⁾	V ¹⁾	VI ¹⁾	VII ¹⁾	VIII	IX
Indeksi (1995=100)	100,0	103,5	113,2	122,4	129,1	137,3	134,5	139,5	148,5	148,5	141,9	111,8	135,1	150,5
Vuosimuutos, %	6,1	3,5	9,3	7,8	5,5	7,1	6,6	8,9	4,9	12,7	11,2	10,9	13,7	13,9

1) Työpäiväkorjattu

tiometrille eli 7 prosenttia enemmän kuin viime vuoden vastaavana aikana. Liike- ja toimistorakennuksille lupia myönnettiin runsas kolmannes ja teollisuus- ja varastorakennuksille viidennes enemmän kuin edellisvuonna. Maatalousrakennuksille lupia sitä vastoin myönnettiin 16 prosenttia vähemmän kuin tammi-syyskuussa vuotta aiemmin.

Kaikkiaan lähes 29 000 uutta asuntoa sai rakennusluvan tammi-syyskuussa, mikä oli 4 prosenttia vähemmän kuin viime vuoden vastaavana aikana.

Läbde: Myönnetty rakennusluvat 2000, syyskuu. Tilastokeskus

Rakennusyrietykset vauhdissa kesällä

Rakennusyrietysten liikevaihto oli kesä-elokuussa 13 prosenttia suurempi kuin viime vuoden vastaavana ajankasana. Kasvu nopeutui edellisvuotisesta selvästi. Talonrakennusyrietysten liikevaihto kasvoi kesä-elokuussa 15 prosenttia ja maa- ja vesirakennusalan yritysten liikevaihto 7 prosenttia vuotta aiempaan verrattuna.

Palveluolujen kasvu 8 prosenttia

Palveluolujen (pl. kauppa) työpäiväkorjattu liikevaihto oli kesä-elokuussa 8 prosenttia

suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvu oli hieman nopeampaa kuin edellisellä tarkastelujaksolla touko-heinäkuussa, jolloin liikevaihto kohosi 6 prosenttia edellisvuodesta. Liikevaihdon kasvuvauhti on pysytellyt 8 prosentissa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta jo 20 kuukauden ajan. Myös palveluolujen palkkasumma kohosi kesäkuukausien aikana 8 prosenttia viime vuodesta.

Kuljetuksen, varastoinnin ja tietoliikenteen toimialalla liikevaihto kasvoi kesä-elokuussa 10 prosenttia ja palkkasumma 5 prosenttia. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihto oli prosentin ja palkkasumma 2 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin.

Läbde: Liiketoiminnan kuukausikuvaajat 2000, elokuu. Tilastokeskus

KONKURSSIT

	2000 Syyskuu	2000 Tammi- syyskuu	Vuosi- muutos %
Konkurssiin haettuja yhteensä	259	2202	-7
<i>Yritykset</i> ¹⁾	245	2117	-4
Maa-, metsä- ja kalatalous	5	32	-37
Teollisuus, kaivostoiminta, energiahuolto	28	326	-4
Rakentaminen	46	334	-11
Kauppa	47	430	0
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	20	144	-5
Kuljetus, tietoliikenne ja varastointi	19	198	4
Muut palvelut	46	407	-7
Toimiala tuntematon	34	246	6
<i>Yksityshenkilöt</i>	14	85	-47
Uhanalaisten työpaikkojen määrä	913	8308	19

1) Sisältää yhtiöt, yhteisöt ja yrittäjät. Vuoden 1997 alusta on otettu käyttöön toimialaluokitus 1995

MYÖNNETYT RAKENNUSLUVAT

	2000 Syys- kuu	Muutos Syys- kuu 00/99	2000 Tammi- syyskuu	Muutos Tammi- syyskuu 00/99
	1000 m ³	%	1000 m ³	%
Kaikki rakennukset	3296	3	34948	7
Asuinrakennukset	799	-36	11065	-1
Vapaa-ajan asuinrakennukset	88	8	898	11
Liike- ja toimistorakennukset	395	-10	6633	35
Julkiset palvelurakennukset	318	-26	2153	-3
Teollisuus- ja varastorakennukset	1352	153	8937	20
Maatalousrakennukset	196	-37	3479	-16
Muut rakennukset	148	-9	1783	1

RAKENNUSKUSTANNUSINDEKSI

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Indeksi (1990=100)	102,2	103,5	102,7	105,2	107,6	109,1	110,8	111,1	111,7	112,1	112,5	112,6	112,9	113,1	113,5
Vuosimuutos, %	1,5	-1,3	-0,8	2,4	2,3	1,4	2,5	2,7	3,1	3,1	3,2	3,0	3,0	3,0	3,2

RAKENNUSKUSTANNUSINDEKSI (1995 = 100)

	2000 Lokakuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
Kokonaisindeksi (ammattimainen rak.)	109,4	0,4	3,2
Työpanokset	115,7	0,4	3,5
Tarvikepanokset	109	0,5	3,6
Muut panokset	100,8	0,3	1,8
Ammattimainen rakentaminen			
Asuinkeuhkosto	108,8	0,4	2,9
Toimisto- ja liikerakennus	108,9	0,5	3,2
Teollisuus- ja varastorakennus	110,8	0,5	3,8
Omatoinen rakentaminen			
Erillinen pientalo	111,6	0,4	3,2
Maatalouden tuotantorakennus	111,6	0,3	3,6

ASUNTOTUOTANTO

	1999	1999	2000		
		4. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.
Myönnetty rakennusluvat asunnoille	39045	7634	9747	12672	6164
Aloitettut asunnot	34570	7652	5510	11720	8150
Valmistuneet asunnot	28939	8505	7975	8100	6082

ASUNTOJEN HINNAT 1)

	1999	2000			
	2. nelj.	3. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.
Pääkaupunkiseutu					
Keskim. neliöhinta, mk/m ²	11686	12125	12499	12616	12255
Nimellishintaindeksi, 1983=100	219,2	227,5	234,5	236,7	229,9
Reaalihintaindeksi, 1983=100	130,3	134,4	137,4	136,6	131,5
Kaupat tilastossa	1319	1302	1396	1273	1464
Muu Suomi					
Keskim. neliöhinta, mk/m ²	6298	6385	6472	6572	6416
Nimellishintaindeksi, 1983=100	215,8	218,8	221,8	225,2	219,9
Reaalihintaindeksi, 1983=100	128,3	129,3	129,9	130,0	125,8
Kaupat tilastossa	2790	2348	2658	2391	2524

1) Vanhojen kerrostaloalueiden keskimääräiset velattomat neliöhinnat

Uusmaalaiset ottivat reiluimminkin lisää lainaa

Kotitalouksilla oli luottoja vuoden 1999 lopussa 219 miljardia markkaa. Luotot lisääntyivät 10 prosenttia edellisvuodesta. Valtaosa eli lähes 62 prosenttia luotoista oli nostettu Etelä-Suomen ja Uudenmaan suuralueilla. Uudenmaan kotitalousluottojen kasvu nopeutui edellisvuodesta ja oli selvästi koko maan kasvua suurempi. Kotitalouksille annetuista luotoista runsaat 87 prosenttia oli kotimaisten talletuspankkien myöntämiä. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen alueellisesta luottokantatilastosta.

Vuoden 1999 aikana luotot kotitaloutta kohden kasvoivat 83 000 markasta 92 000 markkaan. Eniten luottoja kotitaloutta kohden oli edelleen Ahvenanmaalla, 117 000 markkaa. Myös Väli-Suomen ja Pohjois-Suomen luotot kotitaloutta kohden olivat suuremmat kuin

koko maassa keskimäärin.

Alueellisesta luottokantatilastosta ilmenee rahoituslaitosten, valtion ja sosiaaliturvarahastojen yleisöluottojen jakauma maakunnittain ja suuralueittain. Yleisöluottoja ovat luotot, joita myönnetään yrityksille, kunnille ja kuntayhtymille, voittoa tavoittelemattomille yhteisöille sekä kotitalouksille. Alueellisen luottokannan luotonantokäsitteeseen ei sisälly joukkovelkakirjalainoja.

Lähde: Alueellinen luottokanta 1999. Tilastokeskus

Kehitysnäkymät parantuneet maaseudullakin

Alueiden yleiset kehitysnäkymät ovat parantuneet Tilastokeskuksen aluebarometrin mukaan myös kes-

kusseutujen ja muiden kuntien kehityserot ovat kaventuneet. Suurissa keskuksissa ja esikaupunkikunnissa odotukset ovat edelleen valoisimmat, mutta erityisesti teollistuneiden maaseutukuntien ja maaseudun pendelikuntien kehitys on parantunut.

Kuntien rahoitustilanne ei ole muuttunut keväästä, ongelmia on eri tyyppisissä kunnissa. Suurissa keskuksissa rahoitushuolet ovat vähäisimmät. Kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan tänä ja ensi vuonna. Kuntien velanotto vähenee. Kunnilla on vaikeuksia terveydenhoidon ja vanhusten hoidon järjestämisessä. Sen sijaan kuntien päivähoito on varsin hyvin järjestyksessä.

Työttömyys helpottaa tänä ja ensi vuonna. Myönteistä on myös kuntien yhteistyön parantuminen, varsinkin seutu-

kunnallisia yhteyksiä pidetään tärkeinä.

Idässä ja pohjoisessa yhä synkkää

Kaikkialla näkymät eivät kuitenkaan ole yhtä valoisia. Suurimmat ongelmat ovat Lappeenrannan ja Joensuun seutujen sekä Lapin keskuseutujen ulkopuolella. Myönteisintä kehitys on edelleen Uudellamaalla. Hämeessä toiveet paremmasta ovat oleellisesti suuremmat kuin keväällä. Myös Keski-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan kehitysnäkymät ovat aikaisempaa valoisammat.

Suurten keskusten ja esikaupunkikuntien kehitysnäkymät ovat maan valoisimmat. Teollistuneiden maaseutukuntien odotukset paremmasta ovat kuitenkin kasvaneet eniten viime keväästä. Lisäksi maaseudun pendelikuntien kehitys on kohtenut koko ajan syksystä

ULKOMAANKAUPPA

	2000 Syyskuu milj. mk	Vuosi- muutos %
<i>Tuonti tavaroiden käytön mukaan</i>		
Tuonti yhteensä	17193	22,7
Raaka-aineet ja tuotantotarvikkeet	6941	21,5
Energiatuotteet	2193	59,4
Investointitavarat	4070	16,6
Kestokulutustavarat	1590	28,0
Muut kulutustavarat	2399	9,6

Vienti toimialojen mukaan

Vienti yhteensä	23622	35,0
Maa- ja metsätaloustuotteet	143	83,3
Teollisuustuotteet	23263	35,5
elintarvikkeet, juomat ja tupakka	413	11,9
tekstiilit ja vaatteet	359	8,5
puutavara ja puutuotteet	1041	12,5
massa, paperi ja -paperituotteet	5873	27,4
kemikaalit ja kemialliset tuotteet	1372	33,2
kumi- ja muovituotteet	434	18,9
perusmetallit ja metallituotteet	2061	25,1
koneet ja laitteet	2070	19,5
sähkötekniset tuotteet	7573	57,4
kulkuneuvot	628	56,6

Kauppatase

Lähde: Tullihallitus

ULKOMAANKAUPPA

	1994	1995	1996	1997	1998	1999 XII	2000 I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Tuonti, milj. mk	120547	128555	140996	160995	172315	15839	15083	16585	16882	16614	18271	18226	16192	17193
Vienti, milj. mk	154163	176021	285798	212840	229233	21424	19798	21106	24277	20710	25556	23797	22494	23622
Kauppatase, milj. mk	33617	47466	44801	51846	56918	5585	4715	4521	7395	4096	7284	5571	6301	6430

Lähde: Tullihallitus

MAKSUTASE

	1998	1999	2000 Heinä	Elo	Syys
<i>milj. mk</i>					
Vaihtotase	38945	40325	6077	6352	8747
Kauppatase	66750	65208	7102	7229	9800
Palvelut	-5717	-5522	-383	-158	-107
Pääomansiirrot	480	648	0	0	0
Rahoitustase	-10824	-27403	2531	2925	-21883

Lähde: Suomen Pankki

KESKEISIÄ VALUUTTAKURSSEJA

	1999	2000 Elo	Syys	Loka
<i>Valuuttojen keskkurssseja, mk</i>				
USD USAn dollari	5,58	6,57	6,81	6,95
CAD Kanadan dollari	3,75	4,43	4,59	4,6
GBP Britannian punta	9,03	9,79	9,78	10,09
JPY Japanin jeni	0,05	0,06	0,06	0,06
SEK Ruotsin kruunu	0,68	0,7	0,7	0,69
NOK Norjan kruunu	0,72	0,73	0,74	0,74
DKK Tanskan kruunu	0,80	0,79	0,79	0,79
EEK Viron kruunu	0,38	0,38	0,38	0,38

Lähde: Suomen Pankki

1998. Sen sijaan teollisuuskeskusten hyvä kehitys näyttää taittuneen. Alkutuotantokuntien näkymät ovat edelleen maan huonoimmat, vaikka toiveet paremmasta ovatkin nyt keväistä suuremmat.

Verotuloja velan sijaan

Kuntien verotulot ovat kasvaneet tänä vuonna enemmän kuin keväällä arvioitiin. Ne lisääntyvät eniten suurissa keskuksissa ja esikaupunkikunnissa. Heikoin tulokehitys on alkutuotantokunnissa, mutta niissäkin verotulojen ei uskota vähenevän tänä vuonna. Vuonna 2001 kehitys jatkuu myönteisenä, vain maaseutukeskuksissa ja alkutuotantokunnissa niiden ei uskota kasvavan.

Kuntien ei uskota yleisesti nostavan tuloveroprosenttia ensi vuodelle. Vuonna 2001 korotuspaineet kasvavat hie-man. Yleisimmin tuloveroprosenttia nostavat alkutuotantokunnat ja maaseudun pendelikunnat, joissa noin viidennes vastaajista arvioi kuntansa har-kitsevan tuloveron korottamista. Kuntien velanotto on pienentynyt viime keväästä. Täna vuonna velka lisääntyy lähinnä

maaseutukeskuksissa, maaseudun pendelikunnissa sekä alkutuotantokunnissa. Suuret keskuksiset ja teollisuuskeskukset vähentävät velkaansa. Ensi vuonna velanotto lisääntyy. Vain suurissa keskuksissa ja teollisuuskeskuksissa velan arvioidaan pienentyvän.

Vuonna 2001 kunnat tasa-painottavat talouttaan erityisesti korottamalla maksuja. Myös käyttöomaisuutta realisoidaan ja investointeja vähennetään. Verojen korotuksiin ja varsinkin henkilöstömenojen supistamiseen turvaututaan harvemmin.

Tulevan 2–3 vuoden aikana kunnat joutuvat kiristämään verotusta tasapainottaessaan talouttaan. Alkutuotantokunnissa paineet ovat suurimmat, näissä kunnissa korotetaan sekä kiinteistövero- että tuloveroprosentteja. Maaseutukeskuksissa ja teollistuneissa maaseutokunnissa pääpaino on kiinteistöveron nostoissa. Henkilöstömenojen merkitys talouden tasapainotuksessa näyttää edelleen vähäiseltä. Henkilöstön irtisanomisia ja lomautuksia toteutetaan lähinnä alkutuotantokunnissa.

KESKEISIÄ KORKOJA

	2000				
	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka
Eonia korko	4,29	4,31	4,42	4,59	4,76
Euriborkorot					
1 viikko	4,31	4,35	4,48	4,64	4,8
1 kk	4,37	4,4	4,57	4,69	4,85
2 kk	4,42	4,48	4,68	4,77	4,91
3 kk	4,5	4,58	4,77	4,85	5,04
4 kk	4,56	4,66	4,85	4,97	5,06
5 kk	4,62	4,73	4,97	5	5,08
6 kk	4,68	4,83	5,01	5,03	5,1
9 kk	4,84	4,97	5,13	5,13	5,16
12 kk	4,96	5,1	5,24	5,21	5,21
Valtion obligaatioiden korkoja					
5 vuotta	5,31	5,42	5,41	5,42	5,34
10 vuotta	5,39	5,48	5,43	5,49	5,45

Lähde: Suomen Pankki

HEX-OSAKEINDEKSI (28.12.1990 = 1000)

	1999	2000				
		Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka
Yleisindeksi	7800	16597	15812	13355	14104	12301
Vuosimuutos, %	72,3	127	98,4	79,3	83,1	51,4

LIKETOIMINNAN SUHDANNEKUVAAJAT

	Liikevaihtokuvaaja		Palkkasummokuvaaja	
	Indeksiluku 8/2000	Muutos, % 6-8/99 – 6-8/00	Indeksiluku 8/2000	Muutos, % 6-8/99– 6-8/00
Rakentaminen	177	13	173	13
Kauppa	139	9	142	7
Muut palvelut	145	8	149	8

Indeksiluku on trendin uusimman kuukauden pisteluku.

Muutos-% on alkuperäisen sarjan (muiden palveluiden liikevaihdon työpäiväkorjatun sarjan) kolmen viimeisimmän kuukauden keskiarvon muutos verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon. Kolmen kuukauden keskiarvo tasaa satunnaisvaihtelua.

Palvelualojen liikevaihtokuvaajassa on otettu huomioon aloittaneet ja lopettaneet yritykset. Muiden kuvaajien laskennassa käytetään paneelia, jossa ovat mukana vertailukelpoiset yritykset kohdekuukaudelta ja edellisen vuoden vastinkuukaudelta.

KAUPAN MYYNTI, KAUPPAPÄIVÄKORJATUT MÄÄRÄINDEKSIT (1995=100)¹⁾

	2000 Syyskuu	Muutos Syyskuu 00/99, %
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus ja huolto sekä polttoaineen vähittäismyynti	141,2	-6,1
Agentuurikauppa ja tukkukauppa poislukien moottoriajoneuvojen kauppa	131,5	2,4
– yleistukkukauppa	158,9	8,3
Vähittäiskauppa poislukien moottoriajoneuvojen kauppa	122,3	6,2
– tavaratalokauppa	127,9	6,8
– päivittäistavarakauppa	114,5	5,8

1) Vuoden 1998 alusta tapahtuneen tilastointitavan muutoksen takia tukku- ja vähittäiskaupan myynnistä julkaistaan kauppapäiväkorjatun määräindevksiennakkotiedot koko tukku- ja vähittäiskaupasta sekä autokaupasta. Tukkukaupasta julkaistaan lisäksi yleistukkukaupan ja vähittäiskaupasta tavaratalo- ja päivittäistavarakaupan ennakkotiedot. Enemmän kaupan tilastoinnin muutoksista Tietoaikassa 5/98 sivulla 22.

YLEISÖN TALLETUKSET PANKEISSA

	1999	2000		
	4. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.
Markkatalletukset (euromääräiset 1999–)				
Kanta, milj.mk	323239	320285	319424	314626
Keskikorko, %	1,25	1,39	1,63	1,83
Valuuttatalletukset (muut kuin euromääräiset 1999–)				
Kanta, milj.mk	7574	6515	7172	7925
Keskikorko, %	3,40	3,39	3,60	3,93

PANKKIEN LUOTOT YLEISÖLLE

	1999	2000		
	4. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.
Markkaluotot (euromääräiset 1999–)				
Kanta, milj.mk ¹⁾	353031	357060	360530	366508
Keskikorko, % ²⁾	4,78	5,10	5,62	6,06
Valuuttaluotot (muut kuin euromääräiset 1999–)				
Kanta, milj.mk	8461	7775	8130	7788
Keskikorko, %	5,89	6,05	6,38	6,54

	2000					
	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys
Kotimaiset uudet euroluotot¹⁾						
Määrä milj.mk ²⁾	17881	17264	18781	15546	15607	16861
Keskikorko, % ³⁾	4,76	5,20	5,34	5,36	5,63	5,75

1) 31.12.98 asti uudet markkaluotot

2) Ml. valtion varoista välitetyt

3) Pl. valtion varoista välitetyt

Työllisiä 53 000 enemmän kuin vuotta aiemmin

Työllisiä oli lokakuussa Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 53 000 henkeä enemmän kuin vuotta aiemmin. Toimialoista työllisyys lisääntyi eniten liike-elämän palveluissa ja sosiaalipalveluissa. Työpaikat lisääntyivät Etelä-Suomen, Oulun ja Länsi-Suomen lääneissä.

Työttömiä oli työvoimatutkimuksen mukaan lokakuussa 225 000, eli 12 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömyysaste oli 8,9 prosenttia, kun se vuotta aiemmin oli 9,5 prosenttia. 15 - 24-vuotiaitten nuorten työttömyysaste oli 18,0 prosenttia, kun se viime vuoden lokakuussa oli 17,2 prosenttia.

Rekisterityöttömyys alle 300 000

Työvoimatoimistoissa oli lokakuun lopussa kaikkiaan 298 000 työttömyysturvalain ja työnvälityksen säädösten mukaisesti työttömäksi työn-

hakijaksi tilastoitua. Työttömien työnhakijoiden määrä väheni viime vuoden lokakuuhun verrattuna noin 29 000 hengellä.

Työvoimakustannukset nousseet nopeammin kuin euroalueella keskimäärin

Tyoivoimakustannukset nousivat euroalueella vuoden 2000 toisella neljänneksellä keskimäärin 3,5 prosenttia verrattuna vuoden 1999 vastaavaan ajankohtaan. Suomessa työvoimakustannukset nousivat 4,7 prosenttia. Euroalueen matalaan kustannuskertykseen on ollut osasyynä ainakin kustannusten lasku Italiassa, jonka vaikutus alueella on suhteellisen suuri.

Tehdyn työtunnin kustannus oli yksityisellä sektorilla vuonna 1999 keskimäärin 11,7 prosenttia korkeampi kuin vuonna 1995. Kustannukset kohosivat eniten rakennusalalla, 15,1 prosenttia, ja vähiten kaupassa sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, 9,7 prosenttia. Noin 60 prosenttia kustannusten bruttonoususta johtui sopimuskorotuksista ja noin 40 prosenttia palkkaliukumista ja rakennetekijöistä. Tuntikustannuksen nousua hidastivat hieman palkansaajan keskimääräisen työpanoksen kasvu sekä sosiaalivakuutusmaksujen osuuden pieneneminen.

Kokoaikaisen palkansaajan tekemä työtunti maksoi yksityisen alan työnantajalle vuonna

1999 keskimäärin 124 markkaa. Tästä sosiaalikulusten osuus oli vajaat 25 markkaa.

Lähde: Työtunnin kustannus 1995-1999, Työvoimakustannusindeksi 1996=100. Tilastokeskus

Ansioiden nimelliskasvu 4,2 - reaalisu 0,3 %

Palkansaajien nimelliset ansiot kohosivat viime vuoden heinä-syyskuusta tämän vuoden heinä-syyskuuhun 4,2 prosenttia. Sopimuskorotusten osuus ansioiden noususta oli 3,2 prosenttiyksikköä. Lisäksi ansioita lisäsivät palkkaliukumukset ja palkansaajien rakenteessa tapahtuneet

TYÖLLISYYS

	2000 Syyskuu	Lokakuu	Muutos Lokakuu 00/99 %
	1000 henkeä		
15-74-vuotiaita	3902	3903	0,2
Työvoima yhteensä	2566	2542	1,6
Työvoimaosuus, %	65,8	65,1	0,9 yks.
Työvoimaan kuulumattomat 15-74-v. siitä koululaiset ja opiskelijat	1336	1361	-2,3
kotitaloustyötä tekevät	362	387	-2,0
95	97	4,3	
Työlliset yhteensä	2332	2317	2,3
Yrittäjät ja yrittäjäperheenjäsenet	320	327	5,5
Palkansaajat	2012	1990	1,8
Työlliset työajan mukaan			
Kokoaikatyölliset	2044	2019	2,5
Osa-aikatyölliset	288	296	1,0
Työlliset toimialoittain			
Maa-, riista- ja kalatalous	112	118	3,2
Metsätalous	22	25	23,0
Teollisuus	497	478	0,8
Talonrak., rak.asennus ja viimeistely	126	120	-2,0
Maa- ja vesirakentaminen	32	20	-14,8
Kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	345	348	-0,1
Liikenne	176	164	-0,9
Rahoitus-, vakuutus- ja liike-elämän palvelut	282	305	10,8
Julkiset ja muut palvelut	735	735	2,3
Toimiala tuntematon	6	6	..
Tehdyt työtunnit, milj. tuntia	357,9	363,3	3,3

TYÖTTÖMYYS

	2000 Syyskuu	Lokakuu	Muutos Lokakuu 00/99 %
Työttömät, 1000 henkeä	234	225	-5,1
Miehet	110	110	-7,6
Naiset	124	115	-2,5
15-24-vuotiaat	46	50	8,7
Työttömyysaste, %	9,1	8,9	-0,6
Miehet	8,2	8,3	-0,7 yks.
Naiset	10,1	9,5	-0,5 yks.
15-24-vuotiaat	15,8	18	0,8 yks.
Työttömyysaste toimialoittain, %			
Maa-, riista-, kala- ja metsätalous	4,7	5,8	-2,0 yks.
Teollisuus	5,1	6	0,1 yks.
Rakentaminen	9,9	11	3,0 yks.
Kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	8	7,5	0,4 yks.
Liikenne	4,9	2,6	-1,7 yks.
Rahoitus-, vakuutus- ja liike-elämän palvelut	6,4	4,4	-3,3 yks.
Julkiset ja muut palvelut	8,2	7,8	-0,6 yks.

Uusi toimialaluokitus TOL-95

TYÖMARKKINAT

	1995	1996	1997	1998	1999*	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Työlliset, 1000 henkeä	2099	2127	2169	2222	2296	2240	2244	2280	2377	2446	2468	2427	2332	2317
Työttömät, 1000 henkeä	382	363	314	285	261	284	282	283	322	280	210	219	234	225
Työttömyysaste, %	15,4	14,6	12,7	11,4	10,2	11,3	11,2	11,0	11,9	10,3	7,8	8,3	9,1	8,9

*ennakkotieto

muutokset. Kuluttajahintojen nopeutuneen nousun takia reaaliansioiden vuosikasvu jäi kolmannella neljänneksellä 0,3 prosenttiin.

Yksityisten työnantajien palveluksessa olevilla palkansaajilla ansiot nousivat vuoden 1999 heinä-syyskuusta tämän vuoden heinä-syyskuuhun keskimäärin 4,4 prosenttia. Kuntien palkansaajilla vastaava vuosinousu oli 3,5 prosenttia ja valtion palkansaajilla 3,8 prosenttia.

Palkansaajien säännöllisen työajan keskiansio oli tämän vuoden heinä-syyskuussa 12 100 markkaa kuukaudessa.

Lähde: *Ansiotasoindeksi 2000, 3. neljännes. Tilastokeskus*

Inflaatio 4,1 prosenttia

Kuluttajahintojen vuosimuutos lokakuussa 4,1 prosenttia. Syyskuussa se oli 4,2 prosenttia.

Bensiinin ja kevyen polttoöljyn kallistumisen suora vaikutus inflaatioon oli lokakuussa yhteensä 1,1 prosenttiyksikköä. Korkeiden nousu vaikutti inflaatioon 0,8 prosenttiyksikköä ja elintarvikkeiden kallistuminen 0,2 prosenttiyksikköä.

Lähde: *Kuluttajahintaindeksi 2000, lokakuu. Tilastokeskus*

PALKANSAAJIEN ANSIOTASOINDEKSI (1995 = 100)

	1999		2000		
	3. nelj.	4. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.
Toimiala					
Maa- ja metsätalous	111,2	111,3	113,9	115,7	116,1
Teollisuus	114,6	115,5	117,8	119,2	119,6
Energia- ja vesihuolto	112,9	113,5	115,1	117,9	118,1
Rakentaminen	114,2	114,8	117,6	118,8	119,1
Tukku- ja vähittäiskauppa	112,3	113,3	114,8	117,4	117,6
Majoitus ja ravitsemustoiminta	111,8	112	115,2	116	116,1
Kuljetus	113	113,5	115,1	118	118,2
Posti- ja teleliikenne	116,4	117,5	120,7	122,1	122,5
Rahoitus	116,3	117,2	119,6	120,8	120,9
Vakuutus	114,1	115,3	117,9	119,1	119,2
Kiinteistöalan palvelut	114,8	115,8	118,9	121,3	121,5
Tietojenkäsittelypalvelu	111,9	112,3	114,5	117,1	117,3
Tutkimus ja kehittäminen	110,9	115,1	117,7	119,2	119,4
Julkinen hallinto	113,7	113,4	115,9	117,2	117,5
Koulutus	111	111,3	113,6	114,9	115,1
Terveystieteiden palvelut	113,5	113,6	115,8	117,1	117,4
Sosiaalipalvelut	112	112,1	114,3	115,6	115,9
Yhteensä	113,6	114,1	116,4	118,1	118,3
Tuntipalkkaiset	113,6	114,6	116,7	118,4	118,7
Kuukausipalkkaiset	113,6	114	116,3	117,9	118,2
Sektorit					
Yksityinen sektori	114,1	114,9	117,1	118,9	119,2
Kunnat	112,1	112,2	114,4	115,7	116
Valtio	113,5	113,6	116,2	117,6	117,8
Muut	110,9	111,6	114	115,5	115,7

JULKISTEN MENOJEN HINTAINDEKSI (1995 = 100)

	1998	1999	2000	
			3. nelj.	4. nelj.
			1. nelj.	2. nelj.
			3. nelj.	
Valtiontalous	102,9	103,8	103,8	104,3
Kunnallistalous	105,4	107,1	107,3	107,7
			109,5	110,9
			111,6	

KULUTTAJAHINTAINDEKSI

	1997	1998	1999								
			III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
Indeksi (1995=100)	101,8	103,2	104,4	106,9	107,2	107,7	108,2	108,3	108,5	109,3	109,4
Vuosimuutos, %	1,2	1,4	1,2	3,1	2,7	2,9	3,5	3,7	3,8	4,2	4,1
Elinkustannusindeksi (1951:10=100)	1415	1435	1452	1485	1490	1497	1504	1505	1507	1519	1520

KULUTTAJAHINTAINDEKSI (1995 = 100)

	2000	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
	Lokakuu		
Kokonaisindeksi	109,4	0,1	4,1
Elintarvikkeet ja juomat	102,0	-0,2	1,6
Alkoholijuomat ja tupakka	111,1	0,0	2,5
Vaateetus ja jalkineet	102,2	0,3	0,4
Asuminen, lämpö ja valo	114,6	0,1	7,2
Huonekalut, kodinkoneet ja -hoito	103,6	0,4	0,6
Terveystieteiden- ja sairaudenhoito	115,5	1,0	5,7
Liikenne	115,6	-0,7	5,3
Viestintä	98,2	-0,2	3,2
Kulttuuri ja vapaa-aika	107,9	0,9	3,0
Koulutus	120,1	0,0	5,4
Hotellit, kahvilat ja ravintolat	113,1	0,2	3,4
Muut tavarat ja palvelut	104,5	0,3	4,7
Nettohintaindeksi (1995=100) syyskuu	108,6	0,8	5,1
Pohjainflaatioindikaattori (1995=100) syyskuu	108,5	0,9	4,3

TUOTANNON HINTAINDEKSI (1949=100)

	2000	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
	Lokakuu		
Kokonaisindeksi	1709	0,5	9,5
Kotimarkkinatavarat	1701	0,5	8,9
Vientitavarat	1768	0,3	10,2
Tavararyhmät (SITC)			
0 Elintarvikkeet	1411	-0,1	2,2
7 Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	1540	0,1	-0,3
71 koneet ja laitteet, ei sähkökoneet	2314	0,0	2,4
72 sähkökoneet, -laitteet ja -tarv.	743	0,0	-5,2
Toimialaryhmät (ISIC, Rev.1)			
2-3 Tehdasteollisuus	1700	0,5	10,6
34-38 metalliteollisuus	1461	0,1	5,6
34 metallin perusteollisuus	1308	-0,7	26,4
35 metallituoteteollisuus	1622	1,1	4,9
36 koneeteollisuus	2320	0,0	2,5
37 sähkötekninen teollisuus	760	0,1	-4,4
38 kulkuneuvoteollisuus	1767	0,6	2,9

TUKKUHINTAINDEKSI (1949=100)

	2000	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
	Lokakuu		
Kokonaisindeksi	1750	0,2	9,6
Kotimaiset tavarat	1788	0,5	7,8
Tuontitavarat	1589	-0,4	13,1
Tavararyhmät (SITC)			
0 Elintarvikkeet	1272	-0,3	2,4
3 Polttoaineet, kaasu, sähkö, lämpö	2071	-0,2	19,3
31a kivennäispolttoaineet ja -öljyt	3414	-0,4	40,1
31b kaasu, sähkövirta ja lämpö	1215	-0,1	1,9
5 Kemian teollisuuden tuotteet	1354	0,6	13,1
68 Epäjalot metallit	1496	-0,6	23,7
7 Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	1910	0,3	1,9
71 koneet ja laitteet, ei sähkökoneet	3179	0,1	2,1
72 sähkökoneet, -laitteet ja -tarv.	689	0,1	-3,1
73 kuljetusneuvot	2132	1,0	8,9

	TUONTIHINTAINDEKSI (1995=100)			VIENTIHINTAINDEKSI (1995=100)		
	2000 Lokakuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %	2000 Lokakuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
Kokonaisindeksi	114,8	-0,6	14,3	103,5	0,3	10,4
Energiatuotteet	236,5	-2	64			
Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	98,8	-0,6	10,7	107,8	0,3	14,3
Kestokulutustavarat	103,8	0,6	1,7	93	0	0,3
Muut kulutustavarat	105,7	-0,8	2,8	108,5	0,4	2,9
Investointitavarat	107,3	0,4	5,3	88,6	0,1	0,3
Tavararyhmät (NACE-TOL)						
01 Maataloustuotteet	101,2	-5,2	8,3			
02 Metsätaloustuotteet	98,4	0	4,7			
C <i>Mineraalit</i>	211,1	-4,6	54,9			
D <i>Teollisuustuotteet</i>	105,8	0,5	9	103,6	0,3	10,2
DA Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	106,9	0,2	-0,8	112,3	1,9	1,4
DB Tekstiilit ja vaatteet	100,6	0	2,1	97,4	-0,6	2,1
DD Puutavara ja -tuotteet				94,9	-0,2	7
21 Selluloosa, paperi ja paperituotteet	96,6	0,4	15,2	112,2	1,7	13,8
232 Öljytuotteet	270	9,1	77,5			
DG Kemikaalit ja kemialliset tuotteet	105	0,1	15,7	110	-0,8	9,7
DH Kumi- ja muovituotteet	97	1	2,4	109,7	0,3	11,8
DI Ei-metalliset mineraalituotteet	105,1	1,5	-0,5	129,5	-5,6	18
27 Perusmetallit	113,6	-1,3	15,5	107,2	-1,7	25,2
271 rauta, teräs ja rautaseokset	108,6	-0,3	9,1	98,2	-0,1	28,3
274 muut kuin rautametallit	125,9	-2,7	27,3	122,8	-4,6	20,6
28 Metallituotteet	105,6	0,2	5,7	91,7	0	3,5
DK Koneet ja laitteet	114,7	0,1	2,7	111,5	-0,1	3,5
DL Sähkötekn. tuotteet ja optiset laitteet	78,1	0,1	0,9	72	-0,1	-2,9
DM Kulkuneuvot	128,2	1	10,4	103,8	0,5	2,7

	TEOLLISUUDEN TUOTTAJAHINTAINDEKSI (1995=100)			KOTIMARKKINOIDEN PERUSHINTAINDEKSI (1995=100)			TUOKUHINTAINDEKSI (1995=100)		
	2000 Lokakuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %	2000 Lokakuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %	2000 Lokakuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
Kokonaisindeksi	107,9	0,5	8,9	110,3	0,2	9,5	110,5	0,2	9,7
Kotimaiset tavarat				108,8	0,6	7,6	109,1	0,5	7,8
Tuontitavarat ¹⁾				113,8	-0,6	14,2	113,3	-0,4	13,1
Käyttötarkoitus									
Energiatuotteet	117	0,4	12,8	138,2	-0,3	24,6	137,5	-0,2	19,1
Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	107,2	0,9	17	104,3	0,4	12,3	103,9	0,4	12,5
Kestokulutustavarat	115,3	0,4	2,7	107,2	0,5	2,1	106,7	0,5	3,1
Muut kulutustavarat	103,7	0	1,6	103,4	-0,2	2,2	104,2	0	2,4
Investointitavarat	100,5	0,5	-1,8	107,7	0,6	3,3	103,2	0,5	1,8
Tavararyhmät (NACE-TOL)									
01 Maataloustuotteet				97,1	-0,9	3,4	98,4	-1,2	3,6
02 Metsätaloustuotteet				116,7	1	5,2	110,5	1,3	5,8
C <i>Mineraalit</i>	112,6	-0,4	4,8	192	-4,1	46,9	181,4	-3,3	40,7
D <i>Teollisuustuotteet</i>	109,6	0,6	11	107,6	0,6	10,2	108,8	0,5	9,7
DA Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	101,6	-0,1	2,2	102,2	0	1,8	104,4	0,3	2,2
DB Tekstiilit ja vaatteet	102,3	0,8	1	96,8	0,3	1,8	96,7	0,3	1,8
DD Puutavara ja puutuotteet	101,2	0,1	5,8	100,3	-0,7	5,7	100,3	-0,8	5,7
21 Selluloosa, paperi ja paperituotteet	111,9	2,3	30,3	109,9	2,1	28,4	110,2	2,1	28,5
22 Kustannus- ja painotuotteet	108,5	0,2	1,3	109,3	0,2	1,5	108,5	0,2	1,5
232 Öljytuotteet	232	1,5	77,3	242	3,7	77,3	174,8	1,6	34,6
DG Kemikaalit ja kemialliset tuotteet	107,9	1,2	11,7	106	0,6	14	105,6	0,6	14,2
DH Kumi- ja muovituotteet	102,4	0,2	4,2	99,2	0,5	3,4	98,8	0,5	3,5
DI Ei-metalliset mineraalituotteet	109,6	0	2,9	108,5	0,4	2,1	108,3	0,4	2,1
27 Perusmetallit	105,5	0,2	27,3	108,4	-0,4	22,5	108,3	-0,4	22,5
271 rauta, teräs ja rautaseokset	105,3	0,5	27,2	106,3	0,2	20,3	106,3	0,2	20,3
274 muut kuin rautametallit	107,9	-1	36,7	115,5	-1,8	32,2	115,4	-1,8	32,2
28 Metallituotteet	112,7	1,6	5,4	110,6	1,2	5,5	110,6	1,2	5,5
DK Koneet ja laitteet	113,1	0,2	1	113,7	0,1	1,8	113,5	0,1	1,9
DL Sähkötekniset tuotteet ja optiset laitteet	80,5	0,3	-8,1	77,9	0,2	-2,3	77,9	0,2	-2,3
DM Kulkuneuvot	111,8	0,7	4	125	0,9	9,3	118,9	0,8	8,2
E Sähkö, kaasua, lämpö ja vesi	101,4	0,1	1,3	101,1	-0,2	1,1	105	-0,4	1,1

TUOKUHINTAINDEKSI	1997	1998	1999	2000		VIII	IX	X
				II	III			
Indeksi (1949=100)	1601	1577	1573	1657	1670	1663	1690	1695
Indeksi (1995=100)	100,9	99,6	99,4	104,7	105,5	105,1	106,8	107,1
Vuosi muutos, %	1,6	-1,3	-0,2	7,8	8,2	7,1	8,7	8,6

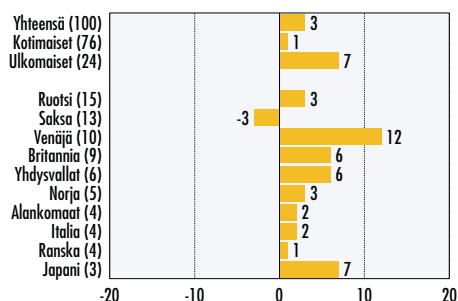
Tuontihinnat laskivat

Tuontihintaindeksi laski 0,6 prosenttia syyskuusta lokakuuhun. Muut tuottajaintaindeksit jatkoivat nousuaan. Tuontihintaindeksin lasku johtui pääosin raakaöljyn ja metallimalmien halpenemisestä. Sen sijaan öljytuotteiden hinnat nousivat. Viime vuoden lokakuusta tuontihinnat ovat nousset 14,3 prosenttia. Eniten ovat kallistuneet öljytuotteet sekä energiamineraalit.

Lähde: Tuottajaintaindeksit 2000, lokakuu. Tilastokeskus

Venäläisten matkailu Suomeen elpymässä

Kotimaisten matkailijoiden yöpymiset Suomen majoitusliikkeissä lisääntyivät syyskuussa 2 prosenttia viime vuoden syyskuusta, kun taas ulko-

maisten matkailijoiden yöpymisten määrä säilyi edellisvuoden tasolla. Yöpymisten kokonaismäärä kasvoi 2 prosenttia. Tiedot ovat Tilastokeskuksen majoitustilaston ennakkotietoja.

Venäläisten ja yhdysvaltalaisen yöpymiset lisääntyivät syyskuussa eniten. Venäläisten yöpymisiä kirjattiin Suomen majoitusliikkeissä 22 prosenttia viimevuotista enemmän. Yhdysvaltalaisen yöpymisten määrä kasvoi 18 prosenttia, kun taas saksalaisten yöpymiset vähenivät saman verran. Norjalaisten yöpymiset vähenivät 13 prosenttia viime vuoden syyskuuhun verrattuna.

Hotellihuoneiden käyttöaste oli syyskuussa 53,5 prosenttia, kun se viime vuoden syyskuussa oli 55,6 prosenttia. Osittain käyttöasteen pieneneminen johtuu kapasiteetin kasvusta. Huoneiden käyttöaste oli korkein Uudellamaalla (67,6 %) ja Varsinais-Suomessa (58,2 %). Kittilässä hotelli-huoneista oli käytössä 84,6 prosenttia ja Oulussa 75,3 prosenttia.

Helsingin hotellien käyttöaste oli 76,2 prosenttia.

Hotellihuoneen toteutunut keskihinta oli syyskuussa 427 markkaa vuorokaudelta, kun se vuotta aiemmin oli 424 markkaa.

Yöpymiset lisääntyivät 3 % tammi-syyskuussa

Tammi-syyskuussa majoitusliikkeissä yövyttiin kaikkiaan 12,7 miljoonaa kertaa, mikä oli 3 prosenttia enemmän kuin viime vuoden vastaavana ajanjaksona. Ulkomaisten matkailijoiden yöpymiset lisääntyivät 7 prosenttia ja kotimaisten matkailijoiden yöpymiset prosentti. Eniten yöpymisten määrä kasvoi Keski-Suomessa (12 %) ja Päijät-Hämeessä (10 %).

Ruotsalaiset olivat tammi-syyskuussa suurin ulkomaisten matkailijoiden ryhmä 483 000 yöpymisvuorokaudellaan. Määrä oli 3 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Saksalaiset olivat seuraavina 410 000 yöpymisellä, vaikka heidän yöpymistensä määrä väheni prosentti viime vuoteen verrattuna. Eniten lisääntyivät venäläisten yöpymiset, 12 prosenttia.

Tilastokeskuksen majoitustilastoon sisältyvät majoitusliikkeet, joissa on vähintään kymmenen huonetta, mökkiä tai matkailuvaunupaikkaa.

Lähde: Matkailutilasto 2000, syyskuu. Tilastokeskus

REKISTERÖIDYT UUEDET AUTOT

	2000 Lokakuu	Vuosi-muutos %	2000 Tammi-lokakuu	Vuosi-muutos %
Autot yhteensä	11374	-6,7	135547	-1,9
Henkilöautot	9815	-7,7	119995	-1,0
Pakettiautot	1082	-4,4	10786	-11,5
Kuorma-autot	443	11,6	4280	-1,1
Linja-autot	34	41,7	486	8,7

MAJOITUSTOIMINTA

	2000 Syyskuu	Vuosi-muutos %	2000 Tammi-syyskuu	Vuosi-muutos %
Yöpymiset hotelleissa	1048152	2,6	9922396	5
ulkomaalaisia	259487	0,8	2764132	10,1
Hotellihuoneiden käyttöaste, %	53,5	-1,9	50,1	-0,2

VÄESTÖNMUUTOKSET

	1998 1.-4. nelj.	1999* 1.-4. nelj.	1999 2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	2000 1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.
Elävänä syntyneet	57108	57648	14982	15078	13293	14277	14609	13976
Kuolleet	49262	49390	11741	11625	12123	13966	11926	11675
Syntyneiden enemmyys	7846	8258	3241	3453	1170	311	2683	2301
Maahan muuttaneet	14192	14452	3714	4366	3392	3487	4230	4953
Maasta muuttaneet	10817	12113	2560	3771	2572	2960	3042	5119
Nettomaahanmuutto	3375	2339	1154	595	820	527	1188	-166
Väestön kokonaismuutos ¹⁾	12297	11301	4557	4210	2152	838	3871	2135

*ennakkotieto

VÄKILUKU

	1995	1996	1997	1998	1999	1999 2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	2000 1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.
Ajankohdan lopussa, 1 000 henkeä	5117	5132	5147	5160	5171	5165	5169	5171	5172	5176	5178

Maailman kylä kaupunkimaistuu

MAAILMAN kaupungistumisaste on kasvanut 40 vuodessa puolella. Kaupungistumisaste tarkoittaa kaupunkimaisilla alueilla asuvan väestön osuutta koko väestöstä.

Yhdistyneet kansakunnat YK on tilastoinut kaupungistumistietoja vuodesta 1950 lähtien. Silloin kaupunkimaisilla alueilla asui 30 prosenttia maailman väestöstä. Tänä vuonna osuus on 47 prosenttia.

Seuraavan neljännesvuosisadan aikana kaupungistuminen lisääntyy edelleen, ja kaupungistumisasteen arvellaan kohoavan 58 prosenttiin.

Kehittyneissä maissa kaupungistumisaste oli jo vuonna 1950 suuri, 55 prosenttia, ja tänä vuonna 76 prosenttia, eikä kaupungistuminen etene enää kovin nopeasti. YK arvioi, että vuonna 2025 kehittyneiden maiden kansalaisista 82 prosenttia asuu kaupunkimaisilla alueilla.

Kehitysmaissa nopeaa

Kehitysmaissa kaupungistumisaste oli vain 18 prosenttia vuonna 1950. Tänä vuonna se on 40 prosenttia. Kehitysmaiden kaupunki-

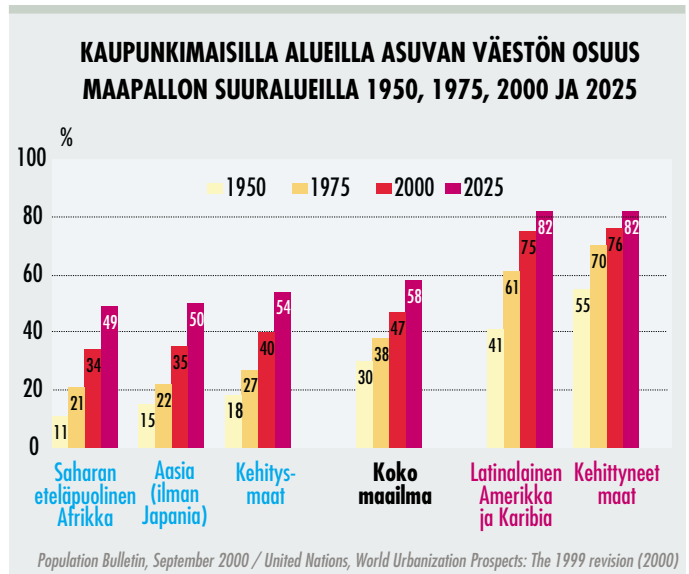
maistuminen on 65 vuotta kehittyneitä maita jäljessä, sillä vasta neljännesvuosisadan päästä se saavuttaa tason, jolla kaupunkimaistuminen oli kehittyneissä maissa jo vuonna 1950.

Kehitysmaissa kaupunkimaistuminen on kuitenkin nopeampaa kuin kehittyneissä maissa. Se on nykyään yhtä nopeaa kuin kaupunkimaistuminen Yhdysvalloissa ja muissa kehittyneissä maissa 1900-luvun alkupuoliskolla.

Kehitysmaiden nopea vauhti johtuu vilkkaasta muuttoliikkeestä maaseudulta kaupunkeihin ja siitä, että luonnollinen väestönlisäys, syntyneiden ja kuolleiden ero, ei ole kehitysmaiden kaupungeissa kovinkaan paljon pienempi kuin maaseudulla.

Seuraavana neljännesvuosisatana maailman kaupunkimaistuminen johtuu lähes yksinomaan kehityksestä Saharan eteläpuolisessa Afrikassa sekä Aasiassa lukuun ottamatta Japania. Näillä alueilla kaupunkimaisen väestön osuus yltää noin 50 prosenttiin.

Latinalaisessa Amerikassa ja Karibian alueella jo 75 prosenttia

väestöstä asuu kaupunkimaisilla alueilla, joten kaupungistumisen vauhti on tulevaisuudessa hidas.

Määritelmät vaihtelevat

Population Bulletinin tutkimuksen tekijä Martin P. Bockerhoff huomauttaa, että kaupungistumislukuihin tulee suhtautua varovaisesti, koska kaupungistumisen määritelmä vaihtelee maittain. YK hyväksyy kunkin maan käyttämän määritelmän, kun se tekee laskelmiaan ja ennusteitaan. Käytäntö

perustuu näkemykseen, että eri maiden viranomaiset tietävät parhaiten, mitkä piirteet erottavat kaupunkimaiset alueet maaseutu-
maisista. Yhtenäisen määritelmän puuttuminen tekee kuitenkin maiden väliset vertailut vaikeiksi.

YK kokoaa kaupunkimaistumistietoja 228 maasta. Näistä noin puolet määrittelee kaupunkimaisen asutuksen hallinnollisen jaon perusteella. Muissa maissa määrittely pohjautuu paikkakunnan kokoon, asukastiheyteen tai yhdys-

KANSAINVÄLINEN KATSAUS

	1999	USA	Japani	Itävalta	Belgia	Tanska	Suomi	Ranska	Saksa	Kreikka	Irlanti
Väkiluku (tuhansia)	272750	272750	126178	8087	10226	5322	5165	58620	82101	10534	3755
BKT (Mrd. US \$)	9192,0	9192,0	4346,9	208,2	248,4	174,3	129,7	1432,3	2112,0	125,1	93,4
BKT/as ostovoimakorjattu OECD=100	151	151	109	111	110	117	102	98	106	66	112
BKT:n vuosimuutos-%	q2/00	5,3*	0,8	3,9	4,5	3,6	4,5	3,4	3,6	3,4*	9,8*
Teollisuustuotanto, vuosimuutos-%	syysk.	5,2*	3,5	6,5*	4,6*	8,7	13,9	3,4	7,0	-1,1*	4,0*
Työttömyysaste,%	syysk.	3,9*	4,7	3,2	8,6	5,0	9,7	9,5	8,3	..	4,3
Inflaatio, vuosimuutos-%	lokak.	3,4	-0,8*	3,0*	3,0	2,7	4,1	1,9	2,4	4,1	6,8
Vähittäiskaupan myynti, vuosim. %	syysk.	7,1*	-0,9*	-4,7	-0,5*	2,0	4,7	0,3*	2,3	4,3*	8,8
Osakkeiden hinnat, vuosimuutos-%	lokak.	7,9	-0,8*	0,6	1,5*	46,0*	51,4	30,3	19,7	-32,9	19,0

Lähde: OECD Main Economic Indicators ja Key Economic Indicators, Eurostat Statistics in Focus. Population and social conditions, Viro ja Venäjä (tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia muiden kanssa): Tilastokeskuksen IBS-palvelu

Inflaatioluvut perustuvat kansallisiin kuluttajahintaindeksihin, joten ne voivat poiketa Eurostatin yhdenmukaistetusta kuluttajahintaindeksistä.

kuntarakenteen piirteisiin kuten elinkeinorakenteeseen. Joissakin maassa ei ole mitään määritelmää kaupunkimaisuudelle. Muutamat maat, kuten Singapore, taas määrittelevät, että niiden koko väestö asuu kaupunkimaisilla alueilla. Toiset taas, kuten monet maat Polynesiassa, ilmoittavat, että niissä ei ole lainkaan kaupunkimaisia alueita.

Lähde: Martin P. Brockerhoff: *An Urbanizing World. Population Bulletin, September 2000. Population Reference Bureau*

Euroinflaatio 10/99–10/00:

**Lisäystä
2,7 %**

KULUTTAJAHINNAT nousivat euroalueella vuodessa lokakuuhun 2,7 prosenttia. Vuosi-inflaatio hidastui hieman, sillä syyskuussa se oli 2,8 prosenttia. Lokakuusta 1998 lokakuuhun 1999 kuluttajahinnat olivat kohonneet 1,4 prosenttia.

Koko EU:ssa vuosi-inflaatio hidastui 2,5 prosentista syyskuussa

2,4 prosenttiin lokakuussa. Lokakuussa 1999 se oli 1,3 prosenttia.

Inflaatio oli viime lokakuussa EU-maista nopeinta Irlannissa (6,0 %), Luxemburgissa (4,3 %) ja Espanjassa (4,0 %). Hitaimmin kuluttajahinnat nousivat Britanniassa (1,0 %) ja Ruotsissa (1,3 %).

Suomen inflaatio oli EU:n yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin mukaan lokakuussa 3,4 prosenttia.

Lähteet: Eurostat news release 129/2000

Euroalueen teollisuustuotanto 8–9/00:

Kasvua 0,8 %

EUROALUEEN kausitasoitettu teollisuustuotanto kasvoi elokuusta syyskuuhun 0,8 prosenttia. Heinäkuusta elokuuhun tuotanto oli lisääntynyt 0,5 prosenttia, samoin kesäkuusta heinäkuuhun.

Koko EU:n teollisuustuotanto suureni elokuusta syyskuuhun 0,7 prosenttia. Heinäkuusta elokuuhun se oli lisääntynyt 0,5

prosenttia ja kesäkuusta heinäkuuhun 0,7 prosenttia.

Eniten teollisuustuotanto lisääntyi Ruotsissa (4,9 %) ja Suomessa (2,2 %).

Teollisuustuotanto väheni eniten Espanjassa (2,0 %), Luxemburgissa (1,3 %), Belgiassa (1,2 %) ja Britanniassa (1,0 %).

Vuodessa +5,6 %

Syyskuusta 1999 syyskuuhun 2000 teollisuustuotanto lisääntyi euroalueella 5,6 prosenttia ja koko EU:ssa 4,9 prosenttia.

Eniten teollisuustuotanto kasvoi Suomessa (13,9 %). Ruotsissa vuosituotanto lisääntyi 10,0 ja Tanskassa 8,9 prosenttia. Tuotanto pieneni EU-maista vain Britanniassa (0,7 %).

Lähde: Eurostat news release 131/2000

Euroalueen ulkokauppa 9/00:

**Ylijäämä
3,3 miljardia**

EUROALUEEN ulkokauppa oli syyskuussa Eurostatin ensimmäisen

laskelman mukaan 3,3 miljardia euroa ylijäämäinen. Vuotta aiemmin ylijäämä oli 1,3 miljardia. Tarkistettu elokuun tieto osoittaa 0,5 miljardin euron alijäämää, kun taas elokuussa 1999 euroalueen ulkokauppa oli 2,5 miljardia euroa ylijäämäinen.

Tammi-syyskuussa euroalueen ulkokaupan ylijäämä oli 11,2 miljardia euroa. Vuoden 1999 tammi-syyskuussa se oli 37,8 miljardia euroa.

Koko EU:n ulkokauppa oli ensimmäisen tiedon mukaan syyskuussa 6,7 miljardia euroa alijäämäinen. Vuotta aiemmin alijäämä oli 4,4 miljardia. Tarkistettu elokuun tieto osoittaa 8,2 miljardin alijäämää. Elokuussa 1999 alijäämä oli 2,9 miljardia euroa.

Tammi-syyskuussa EU:n ulkokaupan alijäämä oli 62,4 miljardia euroa ja vuoden 1999 tammi-syyskuussa 14,2 miljardia euroa.

Lähde: Eurostat news release 132/2000

57646	15812	4462	9989	39418	8858	7142	59507	375473	145943	1442	1999
1171,0	393,7	152,9	112,1	595,9	238,7	259,1	1441,8	8495,7	184,6	5,1	1999
99	113	125	73	81	103	125	100	99	34*	33*	1999
2,6	4,2	3,4	3,7*	3,9	4,0	3,9	3,2	3,6	6,7	7,4	q2/00
3,9	3,5	4,3	3,0*	2,9	10,4*	8,2*	0,9	4,8*	7,2	8,3*	syysk.
10,5*	2,7*	3,2*	3,8	14,4	5,5	3,1*	5,3*	8,3	9,9	12,8*	syysk.
2,6	3,1	3,1	3,5	4,0	1,1	1,9	3,1	2,7	18,5*	5,4	lokak.
4,2*	2,5	-1,6*	5,3*	4,9*	7,7*	2,9	3,8*	2,1*	9,4*	11,0*	syysk.
34,7	23,4	27,6	16,6	17,7*	25,6	16,2	5,0	lokak.
Italia	Alankomaat	Norja	Portugali	Espanja	Ruotsi	Sveitsi	Britannia	EU yhteensä	Venäjä	Viro	

*Poikkeukset: BKT/as: Venäjä ja Viro 1996 BKT (vuosimuutos): USA 00q3; Portugali 98q4; Kreikka ja Irlanti 1999 Teollisuustuotanto (vuosimuutos): USA ja Viro 0010; Belgia, Kreikka, Portugali, Ruotsi ja EU-yht. 0008; Iiävalta 0007; Sveitsi 00q2; Irlanti 00q1 Työttömyysaste: USA 0010; Alankomaat 0008; Italia ja Britannia 0007; Viro 00q3; Norja 00q2; Sveitsi 99q2 Inflaatio: Japani, Iiävalta ja Venäjä 0009 Vähittäiskaupan myynti (=volyyymi, Espanja: myynnin arvo): Norja ja Britannia 0010; Japani, Ranska, Espanja, Ruotsi, Venäjä ja Viro 0009; USA, Belgia, Kreikka, Portugali ja EU-yht. 0007; Italia 9812 Osakkeet: Japani ja Espanja 0009; Belgia ja Tanska 0008

Pisteen nutistelua

Vaikka puhutaan viivakuviosta, kyseessä ei varsinaisesti ole viivakuviota, vaan pistekuvio, jossa pisteillä on järjestys (Tietoaika 1/1995). Tiedot esittävät useimmiten määrättyihin ajanhetkiin tai ajanjaksoihin liittyvää pistemäistä tietoa. Pisteen yhdistäminen viivoilla on kuitenkin perusteltua, koska juuri viivat tuottavat sen sanoman, jota kuviolla pyritään tuomaan esiin (kuvio 1). Viivakuviota korostaa kehityssuuntaa, eli trendiä, ja vaihtelua. Viivasegmenttien suunta ja suuntien vaihtelu herättävät tämän mielikuvan, ja ilman viivoja tällaista mielikuvaa ei yleensä synny. Lisäksi viivat helpottavat trendien vertailua kuvion eri osissa.

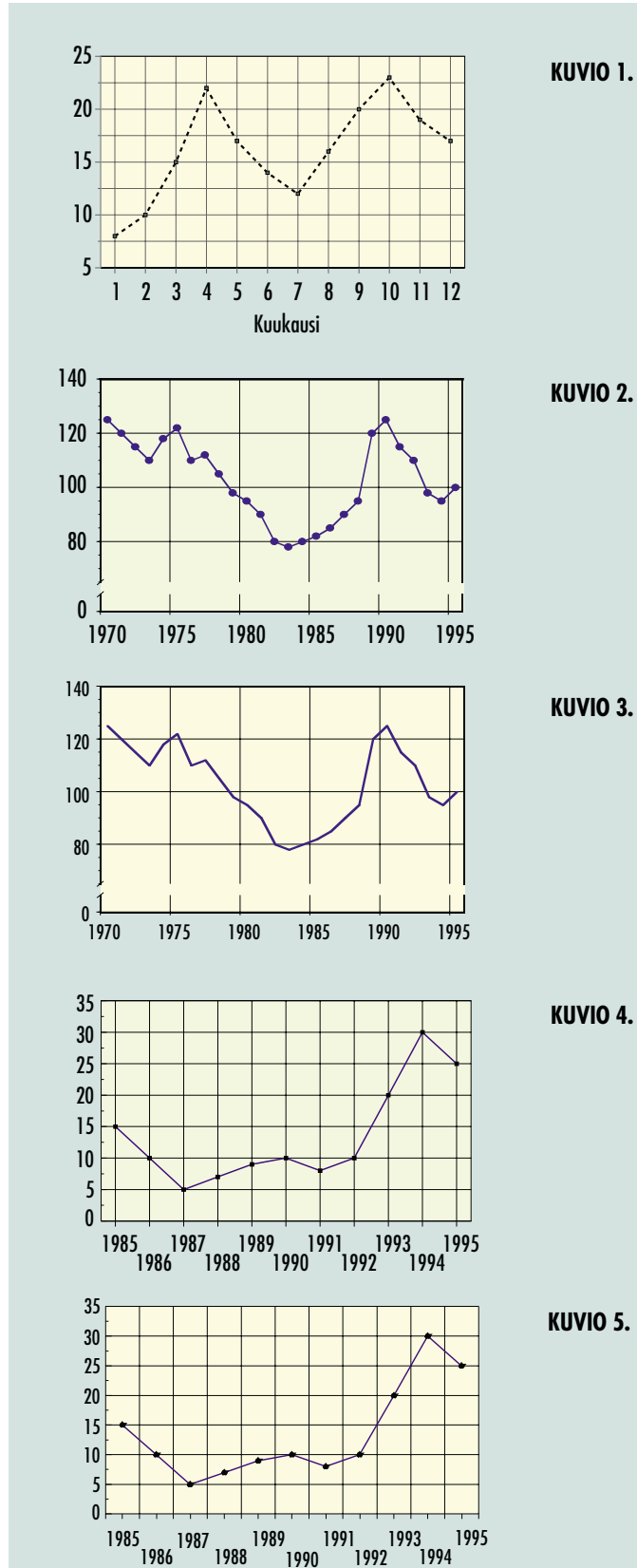
Viivakuviota muodostuu siis tiettyihin vaakakselin pisteisiin liittyvistä havainnoista ja niiden välissä olevat viivat kuvaavat oletettua muutosta näiden havaintojen välillä. Yleensä ei ole mitään todellisia perusteita kuvata muutosta suoraviivaisesti, mutta useimmiten tämä on ainoa oletus, jonka varassa voidaan toimia. Pistettä yhdistävistä viivoista voidaan luopua silloin, kun pisteitä on runsaasti ja ne sijaitsevat aivan vierekkäin, ettei syntyä jatkuvuuden tuntu, kuten pisteviivassa.

Pisteitä yhdistävät viivat ovat niin keskeinen osa kuviota, että yleensä ei ole perusteita jättää niitä pois. Entä ovatko pisteet sitten välttämättömiä? Pisteen merkitys kuviossa on selkeästi vähäisempi kuin viivojen. Tätä kysymystä on lähestyttävä kysy-

mällä, mitä kuviolla halutaan korostaa. Jos pisteen esittämät lukuarvot ovat merkittävä osa esityksestä, on pisteet myös hyvä olla esillä kuviossa (kuvio 2). Jos halutaan korostaa enemmän vain trendiä, pisteet on parempi jättää pois (kuvio 3).

Hilaviivat parantavat viivakuviota luettavuutta olennaisesti. (Ne eivät kuitenkaan saa olla hallitseva osa kuviota eivätkä saa häiritä itse asian ilmaisemista.) Havaintopisteiden sijoittelussa viivakuviota käytetään kahta periaatetta riippuen siitä, miten esitettävät luvut on saatu. Jos luvut ovat tiettyyn hetkeen liittyviä lukuja, esimerkiksi kuukauden alun tai lopun tilanteita, sijoitetaan piste hilaviivan päälle (kuvio 4) Jos taas luvut ovat ajanjaksoon liittyviä aggregaattilukuja, esimerkiksi keskiarvo, summa, maksimi jne, pisteet sijoitetaan hilaviivojen väliin (kuvio 5).

Vaikka pisteen nutistelua ei pidetä kovin ylevänä asiana missään yhteydessä, sillä on kuitenkin vähäinen, mutta kuitenkin merkittävä vaikutus viivakuviota välittämään sanomaan. On hyvä muistaa, että esityksen jokainen yksityiskohta merkitsee.

Regions: Statistical Yearbook 2000

ALUETIETOA EUROOPASTA

Vuosikirja sisältää keskeiset tilastotiedot taloudellisista ja sosiaalisista oloista Euroopan unionin alueilla. Alueyksikkönä on Eurostatin laatiman alueluokituksen (NUTS) taso 2, joka Suomessa on suuraluetaso.

Tietosisältö:

- väestö
- työllisyys ja työttömyys
- maatalous
- aluetalous
- energian tuotanto ja kulutus
- matkailu, liikenne
- tutkimus ja kehittäminen

Runsaasti havainnollisia teemakarttoja. Julkaisuun liittyy CD-ROM-levy, jolta tiedot ovat siirrettävissä eri tiedostomuodoissa omiin sovelluksiin.

Pitkiä aikasarjoja 1970-luvulta lähtien on saatavissa Eurostatin Regio-tietokannasta, jonka sisällönkuvaus löytyy osoitteesta: www.stat.fi/tk/kk/ncteema1.html.

Vuosikirjan hinta on 60 euroa (noin 357 mk) + 8 % alv.

Tilaukset ja lisätietoja:

Eurostat DataShop Helsinki
Tilastokirjasto
PL 2 B
00022 Tilastokeskus
puh. (09) 1734 2221
faksi (09) 1734 2279

s-posti: datashop.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

internet: www.tilastokeskus.fi/tk/kk/datashop.html

TIETOAJAN PALVELUKORTTI

postita ilmaiseksi, faksaa (09) 1734 2354 tai soita (09) 1734 2531

Tilaan Tietoajan

☐ kestitilauksena	350 mk/12 numeroa
☐ vuositilauksena	410 mk/12 numeroa
☐ irtonumero	39 mk/nro
☐ edellisvuosien irtonumero numeron _____ vuodelta 19 _____	30 mk/nro
☐ ilmainen näytenumero tuttavalleni:	

Nimi _____

Osoite _____

Postinro ja -toimipaikka _____

Puhelin _____

Tilaan Tietoajan kuvia A4-koossa

☐ musta-valkokopioina (perushintaan 5 paperikopiota)	_____ kpl	65 mk/kpl + alv 22 %
☐ värikopioina	_____ kol	65 mk/kol + alv 22 %
☐ musta-valkkalvona	_____ kol	100 mk/kol + alv 22 %
☐ värikalvona	_____ kpl	150 mk/kpl + alv 22 %

Numerosta _____

Sivulta _____

Aiheesta _____

Yhteystietoni/Osoitteenmuutos ___ / ___ 20 ___ alkaen

Vanha osoitteeni:

Nimi _____

Osoite _____

Postinro ja -toimipaikka _____

Asiakasnumero _____

Uusi osoitteeni:

Nimi _____

Osoite _____

Postinro ja -toimipaikka _____

Puhelin _____

00003 Helsinki

Sopimus 00022/710

VASTAUSLÄHTEN

Tietoaika /3A

 Tilastokeskus

Tilasto
keskus
maksun
postimaksun

.A215

00022 Tilastokeskus
p. (09) 17 341,
ohivalinta (09) 1734...
faksi p. (09) 1734 2750
www.tilastokeskus.fi

Tietopalvelu, tiedustelut

Tilastokirjasto:
p. (09) 1734 2220,
faksi (09) 1734 2279

Julkaisujen myynti:

p. (09) 1734 2011
(ympäri vuorokauden),
faksi (09) 1734 2474

Aluepalveluimistot:

Oulu, p. (08) 537 2046
faksi (08) 537 2047
Seinäjoki, p. (06) 414 4539,
faksi (06) 423 3696

Tampere, p. (03) 3141 5900,
faksi (03) 3141 5950

Turku, p. (02) 274 3430,
faksi (02) 274 3440